

Stará a nová smlouva

(vybráno z knihy Sobota v Kristu)

D. Ratzlaff

Překlad a výběr: Pavel Škoda

Obsah:

Stará smlouva	2
Základ staré smlouvy = Desatero přikázání	2
Rozšířená smlouva = ostatní zákony Tóry	2
Smlouva redukována na znamení = sobota	2
Charakter smlouvy	2
Počátek staré smlouvy	3
Smluvní strany	3
Rozsah platnosti smlouvy	3
Ukončení platnosti smlouvy	3
Nová smlouva	4
Charakteristika nové smlouvy	4
Principy nové smlouvy	4
Smluvní strany v nové smlouvě	5
Slova nové smlouvy	5
Kniha smlouvy: Nový zákon	6
Znamení nové smlouvy	6
Další srovnání staré a nové smlouvy	7
Nová smlouva nahrazuje starou	10
List Židům	10
List Galatským	10
List Římanům	11
List Efezkým	14
List Filipským	14
List Koloským	15
Shrnutí	15
Nároky nové smlouvy	16
Desatero přikázání	16
Stará smlouva	16
Nová smlouva	16
Sobotní přikázání není součástí "lepšího zákona"	18
Sněm v Jeruzalémě	18
Ježíš a nová smlouva	20
Kázání na hoře	20
Událost na hoře proměnění	20
Ježíš, naplnění zákona	21
"Zákon" v Matoušovu evangeliu	21
„Naplnit“ v Matoušovu evangeliu	21
Jak Ježíš naplnil zákon	22
Ježíš, naplnění morálních principů zákona	23
Spravedlnost nad rámec zákona	25
Potřeba změny paradigmatu	25
Osobní ilustrace	25
Biblické učení	26
Morální vs rituální	26
Spravedlnost přesahující zákon nacházíme pouze v Kristu	27
Shrnutí	27

Stará smlouva

Základ staré smlouvy = Desatero přikázání

Smlouvou, která byla uzavřena mezi Hospodinem a Izraelským národem na Sinaji, bylo **Desatero přikázání**. To je dosvědčeno jasnými texty jak v Exodu, tak v Deuteronomiu:

A byl tam s Hospodinem čtyřicet dní a čtyřicet nocí; chleba nepojedl a vody se nenapil, nýbrž psal na desky slova smlouvy, desatero přikázání. (Ex 34,28)

Oznámil vám svou smlouvu, kterou vám přikázal dodržovat, desatero přikázání, a napsal je na dvě kamenné desky. (Dt 4,13)

Další texty: Ex 31,18; Dt 9,9.11.15; 1 Kr 8,9.21

Potvrzením této skutečnosti je také to, že desky s Desaterem byly **uloženy ve schráně smlouvy** (Ex 40,20; Dt 10,5.8). Zde byly uloženy obě kopie smlouvy (na základě archeologických nálezů z blízkého východu je velmi pravděpodobné, že dvě desky znamenaly dvě kopie celého Desatera).

Rozšířená smlouva = ostatní zákony Tóry

V Exodu 21. - 23. kapitole Bůh předává Mojžíšovi **aplikace a výklad Desatera přikázání**. Stejnou skutečnost můžeme vidět v knize Deuteronomium, která je opakováním zákona (Dt 28,69). Tato rozšířená verze smlouvy - interpretace Desatera do specifických životních situací - je také nazvána "**slova smlouvy**" (Dt 29,1.9) či "**knihy smlouvy**" (Ex 24,7). Rozšířená verze smlouvy byla **umístěna ve schránce na boku schrány smlouvy** a to ukazovalo na vztah k Desateru, které se nacházelo uvnitř celé schrány smlouvy.

"Vezměte knihu tohoto zákona a uložte ji po straně schrány smlouvy Hospodina, vašeho Boha. Tam bude proti tobě svědkem." (Dt 31,26)

Smlouva redukována na znamení = sobota

Sobota čtvrtého přikázání měla kromě jiného i specifický význam v tom, že byla **znaméním staré smlouvy** a jako takové **zastupovala celou tuto smlouvu**.

"Ať tedy Izraelci dbají na sobotu a dodržují ji po všechna svá pokolení jako věčnou smlouvu. To je provždy platné znamení mezi mnou a syny Izraele. V šesti dnech totiž učinil Hospodin nebe a zemi, ale sedmého dne odpočinul a oddechl si." (Ex 31,16-17)

Pokud v hebrejské Bibli spočítáme slova Desatera, zjistíme, že přesně uprostřed se nachází fráze "Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý". Jako se u starověkých smluv Blízkého Východu znamení smlouvy nacházelo v samotném centru smluvního dokumentu, tak se i sobota, která je znaméním Sinajské smlouvy, nalézá v samotném středu Desatera přikázání.

Charakter smlouvy

Desatero nestojí stranou staré smlouvy, protože bylo sepsáno Bohem na kamenné desky, ale naopak právě proto stojí v jejím centru, formuje její základ a je její integrální součástí. Bez Desatera přikázání není stará smlouva kompletní. Desatero, i když bylo samotným Bohem napsáno na kamenné desky, bylo následně z kamenných desek přepsáno do Tóry a tvoří její nedílnou součást. Celá Tóra byla sepsána Mojžíšem a byla nazvána "Kniha zákona". Byla to tato Kniha zákona, ze které Mojžíš předčítal lidu při kodifikaci a uzavření smlouvy (Ex 24,3-8).

Když Mojžíš všemu lidu oznámil všecka přikázání podle zákona, vzal krev telat a kozlů, vodu, červenou vlnu s yzopem a pokropil knihu Zákona i všechen lid. A řekl jim: Toto je krev smlouvy, kterou s vámi uzavřel Bůh. (Žd 9,18-20)

Proto židé dodnes rozpoznávají Tóru a všech jejích 613 zákonů jako stejně závazné. Můžeme dnes podle jistých charakteristik rozpoznávat jednotlivé kategorie zákonů (morální, ceremoniální, občanské), ale tyto námi rozpoznávané kategorie nejsou vlastními kategoriemi samotných zákonů. Každý zákon napsaný v Tóře, bez ohledu na to jaké má charakteristiky, je nedílnou součástí Mojžíšova zákona.

Když Mojžíš přišel nazpět, vypravoval lidu všechna slova Hospodinova a předložil mu všechna právní ustanovení. Všechnen lid odpověděl jako jednými ústy. Řekli: „Budeme dělat všechno, o čem Hospodin mluvil.“ (Ex 24,3)

Počátek staré smlouvy

Tuto smlouvu neuzavřel Hospodin s našimi otci, ale s námi všemi, kteří jsme tu dnes naživu. (Dt 5,3)

Sinajská smlouva začala existovat v konkrétním čase dějin. Nebyla uzavřena s otcí (Abrahamem, Izákem a Jákobem), ale až na Sinaji s Izraelským národem, který Bůh vyvedl z Egypta.

To je potvrzeno i v Novém zákoně. Apoštol Pavel v listu Galatským píše, že stará smlouva byla uzavřena až po 430 letech od uzavření smlouvy s Abrahamem:

Chci tím říci: Smlouvu, od Boha dávno pravoplatně potvrzenou [smlouvu s Abrahamem], nemůže učinit neplatnou zákon, vydaný teprve po čtyřech stech třiceti letech, a tak zrušit slib. (Ga 3,17)

Z toho mimo jiné plyne i skutečnost, že smlouva s Abrahamem je stále v platnosti pro jeho potomky a jejím znamením je obřízka. Izraelský národ je tedy pod oběma smlouvami: smlouvou s Abrahamem i Sinajskou (starou) smlouvou.

Smluvní strany

Prolog k Desateru přikázání zřetelně identifikuje smluvní partnery:

Bůh vyhlásil všechna tato přikázání: "Já jsem Hospodin, tvůj Bůh; já jsem tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví. (Ex 20,1-2)

Kdo byli lidé, kteří byli vyvedeni z egyptské země? Byl to právě a pouze izraelský národ, nikdo jiný. To potvrzují další texty: Ex 31,13.16.17; Dt 5,1-3. **Smluvními stranami v Sinajské smlouvě jsou tedy pouze Bůh a synové Izraele.** Do smluvního společenství mohli vstoupit i jiní, ale pouze za předpokladu, že se všichni mužského pohlaví dají obřezat a všichni budou zachovávat sobotu.

Rozsah platnosti smlouvy

Jak dlouho měla Sinajská smlouva trvat? Až na řídké výjimky je o všem, co má nějakou souvislost se smlouvou, kterou uzavřel Bůh s Izraelem, řečeno, že je to **věčné** či **provždy platné "po všechna vaše pokolení"** (Ex 29,9; 30,8; Lv3,17; 10,9; 23,21; Nu 18,19 aj.). Nezapomínejme, že zde stále mluvíme pouze a výhradně o Izraelském národu. Nová smlouva je zmíněna poprvé až tehdy, když Izrael svůj smluvní závazek porušil, a národ byl ponechán, aby upadl do zajetí (Jr 31,31).

Ukončení platnosti smlouvy

Z pohledu Nového zákona přestala mít stará smlouva smysl, když přišel Kristus.

Slib byl dán Abrahamovi a jeho potomku; nemluví se o potomcích, nýbrž o potomku: je jím Kristus....Jak je to potom se zákonem? Byl přidán kvůli proviněním jen do doby, než přijde ten zaslíbený potomek; (Ga 3,16.19)

Nová smlouva

Charakteristika nové smlouvy

Dominantním rysem Nové smlouvy je život, smrt a vzkříšení Krista. Nacházíme zde novou spasitelnou aktivitu a nové vykoupení, které je větší než zkušenost exodu, který zažil Izrael. Podobně, jako záchrana skrze exodus sloužila jako základ k ustanovení zákonů, služby a uctívání pro Izrael, tak spasitelná činnost Krista slouží Božímu lidu nové smlouvy jako základ pro jejich zákon, jako motivace pro jejich službu a jako námět k jejich uctívání Boha. A podobně, jako je nová spasitelná aktivita lepší než ta stará, tak i nový zákon je lepší než ten starý, nová motivace ke službě je lepší než stará motivace a nový námět k bohoslužbě je lepší než ten starý.

Spasení, které Kristus nabízí, slouží jako morální základ zákona nové smlouvy. I když učení Starého zákona jednoznačně obsahuje i morální důrazy, novozákonní pisatelé se jen velmi zřídka odkazují na zákon staré smlouvy jako na *důvod* k morálnímu životu, a pokud je zákon staré smlouvy zmíněn v epištolách, je tak učiněno pouze v podobě ilustrace a nikoli jako příkázání. Morální aspekty byly ve Starém zákoně chápány především jako *závazek dodržovat řadu specifických zákonů*. V nové smlouvě jsou však morální zásady ukotveny v *reakci na žijícího Krista*.

Příklady:

1) V 1 Kor 6. kapitole Pavel napomíná křesťany, aby se zdržovali smilstva a nemorálností. Jeho argument však není založen na zákoně vydaném na Sinaji, ale na vztahu věřícího člověka s Kristem.

Nevíte, že vaše těla jsou údy Kristovými? Mám tedy z údů Kristových učinit údy nevěstky? Rozhodně ne! ... Či snad nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha svatého, který ve vás přebývá a jež máte od Boha? Nepatříte sami sobě! Bylo za vás zapláceno výkupné. Proto svým tělem oslavujte Boha. (1 Kor 6,15.19.20)

2) V listu Filipským 2,1-4 Pavel usiluje o to, vést věřící křesťany k tomu, aby se starali jeden o druhého, aby nic nedělali ze sobeckých pohnutek a aby nebyli domýšliví. Ve Starém zákoně máme texty, které dávají důvod k tomu, starat se o své bližní s láskou:

... ale zjednává právo sirotku a vdově, miluje hosta a dává mu chléb a šat. Milujte tedy hosta, neboť jste byli hosty v egyptské zemi. (Dt 10,18.19)

V nové smlouvě je však důvod k nesobeckému jednání jiný, je to příklad Ježíše Krista:

Nechť je mezi vámi takové smýšlení jako v Kristu Ježíši: Způsobem bytí byl roven Bohu, a přece na své rovnosti nelpěl, nýbrž sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí. A v podobě člověka se ponížil, v poslušnosti podstoupil i smrt, a to smrt na kříži. (Fil 2,5-8)

Zákon nové smlouvy má svůj morální základ v neposkvrněné spravedlnosti Krista a nikoli v Desateru či jiných zákonech staré smlouvy.

Principy nové smlouvy

Nová smlouva stanovuje obecné principy a nikoli detailní nařízení. V Žd 8,9 je řečeno, že nová smlouva *není* jako stará smlouva. Ve staré smlouvě jsme viděli, že vše bylo popsáno do nejmenšího detailu, jako kdyby to bylo určeno dětem. Nová smlouva je však koncipována tak, jako by byla určena „synům“, kteří vědí, co činí jejich Otec.

Z této skutečnosti, kdy všichni mají intimní přátelství s Pánem, vyvěrá naprosto rozdílný styl, kterým je nová smlouva formulována.

Příklad:

Ve staré smlouvě byly zákony týkající se chlebu pro Hospodina formulovány následovně:

Vezmeš bílou mouku a upečeš z ní dvanáct bochníků: každý bochník bude ze dvou desetin éfy. Položíš je před Hospodinem na stůl z čistého zlata do dvou sloupců, šest do sloupce. (Lv 24,5.6)

Když se díváme do nové smlouvy, čteme:

Kdykoli tedy jíte tento chléb a pijete tento kalich, zvěstujete smrt Páně, dokud on nepřijde. (1 Kor 11,26)

Nenacházíme zde žádný předpis, který nám říká, jak máme upéci chléb pro večeři Páně, ani žádné instrukce o tom, na jaký podnos hotový chléb položit. Dokonce zde není řečeno ani to, jak často máme večeři Páně slavit. Nová smlouva se zaměřuje spíše na srdce a na podstatu věci a při jejich aplikaci nám proto dává plnou svobodu, abychom pod vedení Ducha Svatého našli vhodný předpis, podnos i stanovení času.

Smluvní strany v nové smlouvě

Ježíš je nová smlouva. On je Vyvoleným Božím. Jak jsme četli u Izajáše 42,6, kde je zaznamenáno proroctví o přicházejícím Mesiáši, „*dám tě za smlouvu lidu a za světlo pronárodům*“. „Budu tě opatrovat, dám tě za smlouvu lidu“ (Iz 49,8). „... Syn člověka, jemuž jeho Otec, Bůh, vtiskl svou pečeť“ (J 6,27).

Nyní však dosáhl význačnější služby, tak jako je i prostředníkem lepší smlouvy, která je založena na lepších zaslíbeních. (Žd 8,6 ČSP)

Partnery staré smlouvy byl Bůh a „synové Izraele“. **Ve smlouvě nové jsou partnery Otec a Ježíš.** Ježíš je ten, kdo prokázal dokonalou poslušnost vůli svého Otce. Do této smlouvy vcházíme vírou skrze něho. Znovu a znovu můžeme slyšet, jak Ježíš říká:

„Můj pokrm jest, abych činil vůli toho, který mě poslal, a dokonal jeho dílo...nehledám vůli svou, ale vůli toho, který mě poslal.... jako já zachovávám přikázání svého Otce (J 4,34; 5,30; 15,10)

Když náš Opatrovník smlouvy v ono páteční odpoledne umíral na kříži za naše hříchy, byla jeho poslední slova „Dokonáno jest“ (J 19,30). Jen okamžik před těmito triumfálními slovy „Ježíš věděl, že vše je již dokonáno...“ (J 19,28). On toto dílo zakončil!

Slova nové smlouvy

Slova staré smlouvy tvořilo Desatero přikázání. A byla zde také rozšířená verze této smlouvy: zákony zaznamenané v knihách Exodus až Deuteronomium. Co je zákonem či přikázáními nové smlouvy?

Nové přikázání vám dávám, abyste se navzájem milovali; jako já jsem miloval vás, i vy se milujte navzájem. Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni k druhým.“ (J 13,34.35)

Část tohoto „nového přikázání“ nebyla nová. I stará smlouva učila milovat jeden druhého. **To, co zde bylo nové, je výrok „jako já jsem miloval vás“.** A jak jsme mohli vidět, způsob, jakým Ježíš miloval tyto nevzdělané, pomalu se učící, klopýtající, spící, zapírající a opouštějící učedníky byl vskutku novým přikázáním!

Co mělo ostatním národům ukázat, že Izraelité byli vyvoleným lidem? Nikoli způsob jakým milovali, ale co jedli a co nejedli; kde Boha uctívali, kdy ho uctívali, jaké nosili oblečení atd. V nové smlouvě však lze Kristovy učedníky poznat podle toho, že mají lásku!

Toto přikázání milovat je v Novém zákoně mnohokrát opakováno, podobně jako je Desatero zmiňováno ve staré smlouvě.

Milujete-li mne, budete zachovávat má přikázání. (J 14,15) Kdo přijal má přikázání a zachovává je, ten mě miluje. A toho, kdo mě miluje, bude milovat můj Otec; i já ho budu milovat a dám se mu poznat. (J 14,21) Zachováte-li má přikázání, zůstanete v mé lásce, jako já zachovávám přikázání svého Otce a zůstávám v jeho lásce... To je mé přikázání, abyste se milovali navzájem, jako jsem já miloval vás. (J 15,10-12)

Vy jste moji přátelé, činíte-li, co vám přikazuji (J 15,14) To vám přikazuji, abyste jeden druhého milovali. (J 15,17) A to je jeho přikázání: věřit jménu jeho Syna Ježíše Krista a navzájem se milovat, jak nám přikázal. (1 J 3,23) A tak máme od něho toto přikázání: Kdo miluje Boha, ať miluje i svého bratra. (1J 4,21)

Kniha smlouvy: Nový zákon

Stejně jako měla stará smlouva svoji rozšířenou verzi Desatera přikázání nazvanou kniha zákona, tak také nová smlouva obsahuje více než jen jednoduché přikázání milovat jeden druhého tak, jako Kristus miloval nás. Máme **evangelia**, která nám demonstrují, jak velmi nás Ježíš miloval, že za nás dokonce položil život, abychom my mohli být zachráněni. V těchto záznamech nacházíme doplňující Kristova slova. V **listech** pak nacházíme interpretaci Kristovy lásky a díla. Podobně jako ve staré smlouvě jsou i zde některé interpretace smlouvy morální a věčné a jiné jsou specificky formulovány do kulturního prostředí, v němž žili jejich pisatelé.

V listech je interpretován a aplikován Kristův život, smrt a vzkříšení a tato aplikace je platná pro každého a v jakékoli době. Listy také obsahují rady, které jsou jednoznačně určeny do specifického kulturního prostředí, času a místa.¹

Jádrem či srdcem nové smlouvy je tedy milovat jeden druhého tak, jako Kristus miloval nás. To je vysvětleno a interpretováno v ostatních částech Nového zákona a stává se to také součástí nové smlouvy.

Znamení nové smlouvy

Znamením smlouvy s Abrahamem byla **obřizka**,² a znamením Sinajské smlouvy byla **sobota**.³ Obě tyto smlouvy byly určeny pro Izraelity – obřizka plnila funkci vstupního znamení do staré smlouvy a znamením Izraele bylo „pamatovat“ na sobotu. Jaká jsou znamení nové smlouvy?

Vstupním znaméním nové smlouvy je **křest**. Když Ježíš přišel k Janu Křtiteli, Jan mu řekl:

Já bych měl být pokřtěn od tebe, a ty jdeš ke mně?“ Ježíš mu odpověděl: „Připusť to nyní; neboť tak je třeba, abychom naplnili všecko, co Bůh žádá. (Mt 3,14.15)

Množné číslo „naplnili“, které je zde použité, ukazuje, že Ježíš byl pokřtěn nejen proto, aby sám dostal cestě určené pro spasení, ale také jako příklad pro nás.

V pasáži Mt 28,19.20, kde je zachyceno tzv. velké pověření, čteme:

Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtíte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého a učte je, aby zachovávali všecko, co jsem vám

Křest v nové smlouvě zaujímá stejné místo, jaké ve staré smlouvě plnila obřizka. Je vstupním znaméním či obřadem vstupu do společenství smlouvy.

Pokračujícím, opakujícím se znaméním Nového zákona, na které bychom měli pamatovat je **večeře Páně**.

¹ Viz např. 1 Kor 11,6.

² Gn 17,9-14.

³ Ex 31 13-17.

Když jedli, vzal Ježíš chléb, požehnal, lámal a dával učedníkům se slovy: „Vezměte, jezte, toto jest mé tělo.“ Pak vzal kalich, vzdal díky a podal jim ho se slovy: „Pijte z něho všichni. Neboť toto jest má krev, která zpečetňuje smlouvu a prolévá se za mnohé na odpuštění hříchů. (Mt 26,26-28)

Pak vzal chléb, vzdal díky, lámal a dával jim se slovy: „Toto jest mé tělo, které se za vás vydává. To číhne na mou památku.“ A právě tak, když bylo po večeři, vzal kalich a řekl: „Tento kalich je nová smlouva zpečetěná mou krví, která se za vás prolévá.“ (Lk 22,19.20)

Večeře Páně v nové smlouvě zaujímá podobné místo, jaké ve staré smlouvě plnila sobota. Je opakující se připomínkou uzavřené smlouvy.

Stará smlouva		Nová smlouva
	<i>Smluvní strany</i>	
Bůh a Izrael		Otec a Ježíš
	<i>Slova smlouvy</i>	
Desatero přikázání		Milujte, jako miloval Kristus
	<i>Knihy smlouvy</i>	
Genesis až Deuteronomium		Evangelia a listy
	<i>Vstupní znamení</i>	
Obřizka		Křest
	<i>Upomínající znamení</i>	
Sobota		Večeře Páně

Další srovnání staré a nové smlouvy

A) Žd 1,1-3

Mnohokrát a mnoha způsoby mluvil kdysi Bůh k otcům ústy v prorocích; na konci těchto dnů k nám promluvil v Synu, jehož ustanovil dědicem všeho a skrze něhož učinil i věky. On je září jeho slávy a otiskem jeho podstaty, všechno nese svým mocným slovem. (Žd 1,1-3 CSP)

Stará smlouva

Bůh mluvil
k otcům
kdysi
v prorocích
mnohokrát
mnoha způsoby

Nová smlouva

[Bůh] promluvil
k nám
na konci těchto dnů
v Synu
který je září jeho slávy
a otiskem jeho podstaty.

Stará smlouva byla dána „otcům“, před „dlouhými časy“ a pro čas tehdy přítomný. Nová smlouva je dána „nám“ „v těchto posledních dnech“. Staré zjevení pravdy bylo neúplné a částečné: „Bůh mluvil“. V novém zjevení se Bůh vyjádřil v plnosti: „Bůh promluvil“. **Ježíš je tím finálním Božím slovem, protože „On je září jeho slávy a otiskem jeho podstaty“.**

B) List Židům jako celek

- Kristus je lepším zjevením pravdy (Žd 1,1-3).
- Je lepší než andělé (Žd 1,3-14).
- Je hoden větší slávy než Mojžíš (Žd 3,3).
- Dává lepší naději (Žd 6,9-11).

- Je lepším ručitelem (Žd 7,22).
- Má vznešenější službu (Žd 8,6).
- Je lepším prostředníkem (Žd 8,6).
- Je základem lepších zaslíbení (Žd 8,6).
- Očištění je provedeno lepší obětí (Žd 9,23).
- Slibuje lepší zemi (Žd 11,16).
- Slibuje lepší vzkříšení (Žd 11,35).
- Dává nám něco lepšího (Žd 11,40).
- Je lepším prostředníkem (Žd 8,6; 12,24).
- Dává lepší krev (Žd 12,24).

Poselství listu je jednoznačné: nová smlouva je lepší než stará.

Pozn.: Listu Židům byl určen lidem, kteří milovali starozákonní bohoslužebné rituály. I když je tedy tento spis adresný a místy používá silnější vyjádření, autor nicméně svá slova převážně formuluje tak, aby adresáty svého listu neurazil. Proto zde nacházíme často opakované slovo „lepší“, které používá k popisu rozdílů mezi smlouvami. Když se však podíváme na srovnání obou smluv do listu, který byl adresován křesťanům z pohanů, shledáváme, že jsou tam použity mnohem silnější výrazy.

Avšak Ježíš dosáhl vznešenější služby, právě tak jako je prostředníkem vyšší smlouvy, založené na lepších zaslíbeních. Kdyby totiž ta první smlouva byla bez vady, nebylo by třeba připravovat druhou. Ale když Bůh kárá svůj lid, říká: ‚Hle, přicházejí dny, praví Hospodin, kdy s domem izraelským i s domem judským uzavřu smlouvu novou, ne jako byla ta smlouva, kterou jsem uzavřel s jejich otci (Žd 8,6-9)

Dostáváme se k podstatě tohoto, čím nová smlouva je:

Za prvé:

Dám své zákony do jejich mysli a napíšu jim je na srdce. Budu jim Bohem a oni budou mým lidem. (Žd 8,6-10)

Za druhé:

Pak už nebude učit druh druhu a bratr bratra a nebude vybízet: ‚Poznej Pána,‘ protože mě budou znát všichni, od nejmenšího až po největšího. (Žd 8,11)

Za třetí:

Slitují se nad jejich nepravostmi a na jejich hříchy už nevzpomenu. (Žd 8,12)

Nová smlouva je o mnoho lepší než stará. I když ve staré smlouvě vidíme čas od času Boží milosrdenství, je zřejmé, že plné odpuštění je zde pouze typem, protože Kristus (antityp) dosud nezemřel za hříchy světa. V nové smlouvě Bůh jedná s milostí a milosrdenstvím a Kristus, náš zástupce a jistota, naplňuje smluvní požadavky za nás.

Toho, který nepoznal hřích, kvůli nám ztotožnil s hříchem, abychom v něm dosáhli Boží spravedlnosti. (2 Kor 5,21)

Následující srovnání ukazuje kontrast ve třech oblastech mezi starou a novou smlouvou:

Stará smlouva

Zákony napsané do kamene.
Pouze vedoucí jednotlivci mají poznání Boha.
Hříšníci jsou trestáni.

Nová smlouva

Zákony napsané do srdce.
Boha znají všichni osobně.
Za naše hříchy trpěl Kristus.

C) 2 Kor 3,3-18**Stará smlouva**

napsána inkoustem
na kamenné desky
nedostatečná (implicitně)
založena na liteře
litera zabíjí
služba smrti
přišla ve slávě
služba odsouzení
sláva pomíjí
nyní nemá žádnou slávu
opona zůstává spuštěna
opona leží na lidských srdcích
svázanost (implicitně)
neschopnost změnit srdce (implicitně)

Nová smlouva

napsána Duchem
na desky lidského srdce
dostatečná
založena na Duchu
Duch oživuje
služba Ducha
je plná slávy
služba spravedlnosti
sláva zůstává
zůstává ve slávě
opona odstraněna v Kristu
opona je vzata pryč
svoboda
jsme proměňování

Stará smlouva byla statická, nedokonalá, neschopná změnit srdce člověka. **Nová smlouva je jejím protikladem: je dynamická, vedená Duchem Svatým, vede ke svobodě a je zapsaná do srdce člověka a také schopná toto srdce měnit.**

Nová smlouva nahrazuje starou

Nyní bychom měli být připraveni se podívat na klíčovou a žel často nepochopenou pravdu Nového zákona: **křesťané již více nejsou pod starou smlouvou.**

List Židům

Když Bůh mluví o nové smlouvě, říká tím, že první je zastaralá. Co je zastaralé a vetché, blíží se zániku. (Žd 8,13)

S příchodem nové smlouvy se „první smlouva“ stává starou a zastaralou a je blízko zániku. Jak Nový zákon tak Starý definují starou smlouvu jako Desatero a další zákony v Mojžíšových knihách. Můžeme si však být jistí, že autor má na mysli právě toto? Hned následující verš to nade vší pochybnost objasňuje.

I ta první smlouva měla ovšem bohoslužebný řád [řecký výraz zde použitý je: služba] (Žd 9,1)

Je zřejmé, že jedním z těchto bohoslužebných řádů či služeb byla sobota (Lv 23). Po tomto vyjádření autor listu Židům píše seznam dalších aspektů „první smlouvy“ a zde ve v. 4 zmiňuje také „desky smlouvy“. **Tedy jak „desky smlouvy“, které obsahují Desatero včetně čtvrtého přikázání o sobotě, tak „zákon pro bohoslužbu“, který zahrnuje sobotu, jsou dle tohoto textu zastaralé a blíží se zániku.**

Tak ruší prvé, aby ustanovil druhé. Tou vůlí jsme posvěceni, neboť Ježíš Kristus jednou provždy obětoval své tělo. (Žd 10,9.10)

Z našeho předchozího studia si pamatujeme, že Desatero přikázání byla „slova Sinajské smlouvy“. Žd 8,8, kde je citován Jr 31,32, říká, že nová smlouva „není jako“ ta, kterou Bůh učinil s Izraelem, když je vyvedl z Egypta. Jinými slovy, **nová smlouva není jako Desatero přikázání.**

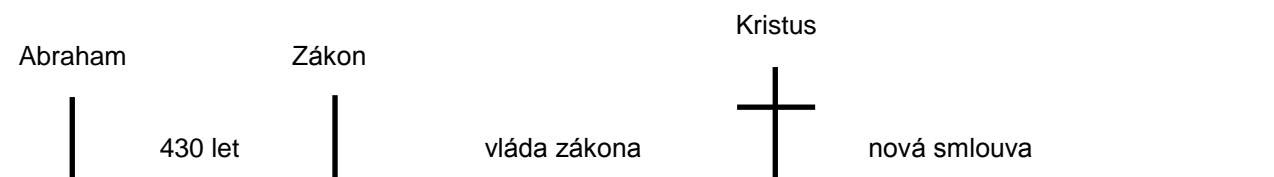
List Galatským

List Galatským učí to samé. Připomeňme si, že tento list byl napsán těm, kteří byli uvedeni v omyl judaizujícími učiteli a těmi, kteří „chtěli být pod zákonem“ (Ga 4,21). Kontext pojednává výslovně o předmětu našeho studia, a proto má pro nás opět nejvyšší autoritu vzhledem k učení. V Ga 3,17 Pavel říká, že zákon byl „vydaný po čtyřech stech třiceti letech“ po zaslíbení daném Abrahamovi. Pavel tím souhlasí s tvrzením staré smlouvy, kde se píše, že „Tuto smlouvu neuzavřel Hospodin s našimi otci“ (Dt 5,3). Na otázku „Jak je to potom se zákonem?“ Pavel odpovídá: „Byl přidán kvůli proviněním *jen do doby*, než přijde ten zaslíbený potomek“ (Ga 3,19). Verš 16 definuje toto „sémě“ jako Krista.

Pavel pokračuje:

Dokud nepřišla víra, byli jsme zajatci, které zákon střežil pro chvíli, kdy víra měla být zjevena. Zákon byl tedy naším dozorcem až do příchodu Kristova, až do ospravedlnění z víry. Když však přišla víra, nemáme již nad sebou dozorce. (Ga 3,23-25)

Následující diagram ilustruje Pavlovo učení:

Zde, v kontextu, Pavel nazývá zákon naším vychovatelem a pak říká, že tohoto vychovatele již nad sebou nemáme. Jinými slovy říká, že *zákon staré smlouvy již dále nemá žádnou autoritu na život křesťana*. Můžeme si však být jistí, co tím Pavel skutečně myslí? Rozhodně ano. Zvažte pozorně jeho působivou alegorii.

Odpovězte mi vy, kteří chcete být pod zákonem: Co slyšíte v zákoně? Čteme tam, že Abraham měl dva syny, jednoho z otrokyně a druhého ze ženy svobodné. Ten z otrokyně se narodil jen z vůle člověka [těla], ten ze svobodné podle zaslíbení. Je to řečeno obrazně. Ty dvě ženy jsou dvě smlouvy, jedna z hory Sínaj, která rodí děti do otroctví; to je Hagar. Hagar znamená horu Sínaj v Arabii a odpovídá nynějšímu Jeruzalému, neboť žije v otroctví i se svými dětmi. Ale budoucí Jeruzalém je svobodný, a to je naše matka. Vždyť stojí psáno: „Raduj se, neplodná, která nerodiš, jásej a volej, která nemáš bolesti, neboť mnoho dětí bude mít osamělá, více než ta, která má muže.“ Vy, bratři, jste dětmi zaslíbení jako Izák. Ale jako tenkrát ten, který se narodil pouze z těla, pronásledoval toho, který se narodil z moci Ducha, tak je tomu i nyní. Co však říká Písmo? „Vyžeň otrokyni i jejího syna, neboť syn otrokyně nebude dědicem spolu se synem svobodné.“ A proto, bratři, nejsme syny otrokyně, nýbrž ženy svobodné. (Ga 4,21-31)

Stará smlouva Hagar = otrokyně

Sínaj - Jeruzalém
Syn otrokyně
Narozen z těla
Do otroctví
Pronásleduje
(Jak Izmael)
Narozen z těla

Nová smlouva Sára = svobodná žena

Budoucí Jeruzalém
Syn svobodné ženy
Narozen podle zaslíbení
Do svobody
Je pronásledován
Jako Izák
Narozen z moci Ducha

Závěry ke Ga 4,30.31

1. „Vyžeň otrokyni“ = vyžeň starou smlouvu.
2. Vyžeň „jejího syna“ = vyžeň ty, kteří prosazují starou smlouvu.
3. „neboť syn otrokyně nebude dědicem spolu se synem svobodné“ = doba platnosti smluv se vzájemně nepřekrývá.
4. Jsme děti „svobodné ženy“ = jsme pod novou smlouvou.

Zde, v jasném učení zřejmém z kontextu několika kapitol, **Pavel dokládá třemi různými způsoby, že křesťané nejsou pod autoritou staré smlouvy.** (1) Zákon byl vydán 430 let po Abrahamovi a platil až do Kristova příchodu. (2) S příchodem Krista již nejsme pod zákonem. (3) Křesťan by měli „vyhnat“ starou smlouvu a ty, kteří prosazují její platnost.

List Římanům

V listu Římanům Pavel učí, že křesťané již nejsou pod starou smlouvou. Činí tak však velmi taktním způsobem a díky tomu můžeme získat další poznatky, které bychom jinak nezískali. Na základě 13. kapitoly víme, že sbor v Římě se skládal jak z křesťanů židovského původu, tak z těch, kteří byli dříve pohany. Ve svém listu Pavel hovoří postupně vždy nejprve k jedné skupině a pak ke druhé. V Ř 1,16 Pavel píše:

Nestydím se za evangelium: je to moc Boží ke spasení pro každého, kdo věří, předně pro Žida, ale také pro Řeka.

V dalších verších 1. kapitoly Pavel ukazuje, že pohané jsou pod odsouzením, protože nevzdali čest Bohu, i když o něm měli poznání ze zjevení v přírodě.

Ve 2. kapitole Pavel hovoří ke křesťanům ze židů a uzavírá, že židé jsou pod odsouzením, protože i když znali zákon, nedodržovali ho.

Ve 3. kapitole Pavel ukazuje, že všichni zhřešili. Pak říká:

Nyní však je zjevena Boží spravedlnost bez zákona, dosvědčovaná zákonem i proroky, Boží spravedlnost skrze víru v Ježíše Krista pro všechny, kdo věří. Není totiž rozdílu: všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy; jsou ospravedlňováni zadarmo jeho milostí vykoupením v Kristu Ježíši. (Ř 3,21-24)

V tomto bodě čtenáři, kteří jsou židovského původu, hodlají se čtením tohoto Pavlova listu skončit a vzbouřit se proti jeho učení, protože vidí, že Pavel klade věřící pohaný, kteří neměli zákon, na stejnou rovinu s židy, kteří zákon měli. Proto Pavel rychle dodává:

To tedy vírou rušíme zákon? Naprosto ne! Naopak, zákon potvrzujeme. (Ř 3,31)

Ve 4. kapitole proto musí Pavel *na základě zákona* ukázat, jak mohou být pohané zachráněni *bez zákona*. Jinými slovy, **Pavel „ustanovuje zákon“ nikoli jako závazný, ale jako svědka evangelia nové smlouvy, které káže**. Povšimněme si pozorně jeho argumentace.

Co tedy řekneme o Abrahamovi, našem tělesném praotci? Čeho dosáhl? Kdyby Abraham dosáhl spravedlností svými skutky, měl by se čím chlubit – ale ne před Bohem! Co říká Písmo? ‚Uvěřil Abraham Bohu, a bylo mu to počítáno za spravedlnost.‘ Kdo se vykazuje skutky, nedostává mzdu z milosti, nýbrž z povinnosti. Kdo se nevykazuje skutky, ale věří v toho, který dává spravedlnost bezbožnému, tomu se jeho víra počítá za spravedlnost... Kdy mu byla započtena? Byl už obřezán, nebo ještě nebyl? Nebylo to po obřízce, nýbrž ještě před ní. Znamení obřízky přijal jako pečeť spravedlnosti z víry, kterou měl ještě před obřízkou. Tak se stal otcem všech neobřezaných, kteří věří a jimž je spravedlnost připočtena,... Proto mluvíme o spravedlnosti z víry, aby bylo jasné, že je to spravedlnost z milosti. Tak zůstane v platnosti zaslíbení dané veškerému potomstvu Abrahamovu – nejen těm, kdo stavějí na zákoně, ale i těm, kdo následují Abrahama vírou. On je otcem nás všech. (Ř 4,1-5.10.11.16)

Pavel v těchto verších ukazuje, jak bylo Abrahamovi dáno zaslíbení ospravedlnění z víry ještě *před tím*, než byl obřezán. Pak ukazuje, že v tomto zaslíbení jsou zahrnuti jak židé, tak pohané. Židé jsou potomci Abrahama, prožili život *pod zákonem*, a přesto je tato zkušenost nepřivedla do spravedlnosti, která je skrze víru. Na druhé straně pohané život pod zákonem nežili a přišli přímo do spravedlnosti, která je z víry, když uvěřili Kristu. Jinými slovy, **Pavel říká, že věřící křesťané z pohanů jsou plně ospravedlnění z víry, aniž by měli cokoli do činění se Sinají a s celým zákonem staré smlouvy**.

V 5. kapitole Pavel vysvětluje význam a důsledek ospravedlnění z víry a pak říká:

K tomu navíc přistoupil zákon, aby se provinění rozmohlo. A kde se rozmohl hřích, tam se ještě mnohem více rozhojnila milost. (Ř 5,20)

V 6. kapitole Pavel ukazuje, že věřící křesťan je osvobozen od zotročující moci hříchu.

Tak i vy počítejte s tím, že jste mrtvi hříchu, ale živi Bohu v Kristu Ježíši... Avšak nyní, když jste byli osvobozeni od hříchu a stali se služebníky Božími, máte z toho užitek, totiž posvěcení, a čeká vás život věčný. (Ř 6,11.22)

V 7. kapitole Pavel ukazuje, že křesťané ze Židů (stejně jako křesťané z pohanů) jsou svobodni od zákona.

Což nevíte, bratři – vždyť mluvím k těm, kteří znají zákon – že zákon panuje nad člověkem, jen pokud je živ? Vdaná žena je zákonem vázána k žijícímu manželovi; když však muž zemře, je zproštěna zákona manželství. Pokud je tedy její muž neživ, bude prohlášena za cizoložnici, oddá-li se jinému muži. Jestliže však manžel zemře, je svobodná od zákona, takže nebude cizoložnicí, když se oddá jinému muži. Právě tak jste se i vy, bratři moji, stali mrtvými pro zákon skrze tělo Kristovo, abyste se oddali jinému, tomu, který byl vzkříšen z mrtvých, a tak nesli ovoce Bohu. Když jsme byli v moci hříchu, působily v nás vášně podněcované zákonem a nesly ovoce smrti. Nyní, když jsme zemřeli tomu, čím jsme byli spoutáni, byli jsme zproštěni zákona, takže sloužíme Bohu v novém životě Ducha, ne pod starou literou zákona. (Ř 7,1-6)

Je důležité poznamenat, že Pavel *nemluví* o *odsouzení* zákona, od něhož jsou křesťané svobodní,⁴ ale spíše mluví o křesťanské službě. Jinými slovy, **Pavel říká křesťanům ze židů v Římě, že zákon již nadále neslouží jako vodítko pro křesťanský život.** Povšimněme si také, jak křesťané slouží v *novém životě Ducha*, což je jasný odkaz na novou smlouvu, v kontrastu k *staré literě zákona*, což je jasný odkaz na smlouvu starou.

V té době to křesťanům ze židů muselo připadat jako hereze a podobně to vnímají i někteří křesťané dnes. Nicméně bychom měli vzít Pavla za slovo a dovolit mu vysvětlit co tím míní. Aby zodpověděl otázku, která ihned vyvstane na mysli jeho čtenářů, Pavel rychle dodává:

Co tedy máme říci? Že zákon je hříšný? Naprosto ne! Ale hřích bych byl nepoznal, kdyby nebylo zákona. Vždyť bych neznal žádostivost, kdyby zákon neřekl: ‚Nepožádáš!‘ Hřích použil tohoto přikázání jako příležitosti, aby ve mně probudil všechnu žádostivost; bez zákona je totiž hřích mrtev. (Ř 7,7.8)

V Ř 7,9-25 pak Pavel ilustruje, jaký je život, pokud člověk slouží Bohu z *perspektivy sinajské smlouvy*. Doporučuji vám tyto verše pročit. Shrnuto, Pavel ukazuje, že se člověk může snažit, jak nejvíce dokáže, aby žil v souladu se zákonem, ale že je nemožné všem požadavkům zákona plně dostát. Mezi hříchem v nás a požadavky zákona existuje neustálý zápas.

Opět, je nezbytné, abychom nezapomněli na hlavní myšlenku této kapitoly: *křesťané jsou osvobozeni od zákona jako průvodce pro křesťanskou službu*. Víme, že Pavel používá výraz „zákon“, jako odkaz na zákon staré smlouvy a to včetně Desatera přikázání, které specificky říká „nebudeš dychtit“.

V 8. kapitole naproti tomu Pavel ilustruje, jaký je život, když člověk slouží Bohu z *perspektivy nové smlouvy*.

Nyní však není žádného odsouzení pro ty, kteří jsou v Kristu Ježíši, neboť zákon Ducha, který vede k životu v Kristu Ježíši, osvobodil tě od zákona hříchu a smrti. Bůh učinil to, co bylo zákonu nemožné pro lidskou slabost: Jako oběť za hřích poslal svého vlastního Syna v těle, jako má hříšný člověk, aby na lidském těle odsoudil hřích, a aby tak spravedlnost požadovaná zákonem byla naplněna v nás, kteří se neřídíme svou vůlí, nýbrž vůlí Ducha. Ti, kdo dělají jen to, co sami chtějí, tíhnou k tomu, co je tělesné; ale ti, kdo se dají vést Duchem, tíhnou k tomu, co je duchovní. (Ř 8,1-5)

Zde Pavel ukazuje, že pod dynamikou nové smlouvy věřící člověk skutečně naplňuje "požadavky zákona". Někteří zde argumentují, že tento Pavlův výrok vrhá křesťany zpět pod zákon, a proto bychom jako křesťané měli používat zákon jako vodítko pro křesťanskou službu. Toto však nemůže být správná interpretace, protože je v rozporu s jiným jeho jasným vyjádřením.

Nyní, když jsme zemřeli tomu, čím jsme byli spoutáni, byli jsme zproštěni zákona, takže sloužíme Bohu v novém životě Ducha, ne pod starou literou zákona. (Ř 7,6)

Pavlův argument z Římanům 8. kapitoly říká, že "požadavek zákona" může být naplněn *pouze* v uspořádání nové smlouvy. Staví zde na základu, který položil již dříve. Konkrétně na tom, že naše spravedlnost je Kristus. **Neusiluje o to, dostat křesťany zpět pod zákon staré smlouvy.** Spíše ukazuje, že pod novou smlouvou, v níž byli křesťané ospravedlněni z víry (Ř 5,1) se mohou nyní "nechat vést Duchem", který svědčí o Kristu a dává věřícím sílu. **Tak " Bůh učinil to, co bylo zákonu nemožné..." (Ř 8,3).**

V nové smlouvě přebývá Duch Boží ve věřícím člověku (Ř 8,8-11). V nové smlouvě formuluje Bůh své požadavky v základních principech, „To je mé přikázání, abyste se milovali navzájem, jako jsem já miloval vás" (J 15,12). A Pavel dodává "Láska neudělá bližnímu nic zlého. Je tedy láska naplněním zákona." (Ř 13,10). V kontrastu ke staré smlouvě, která je přirovnána ke stínu, přichází nová smlouva v záři Boží slávy (Žd 1,2). Hříchy v nové smlouvě jsou skutečně odpuštěny, "Byli jste osvobozeni od hříchu" (Ř 6,22). "Nyní však není žádného odsouzení pro ty, kteří jsou v Kristu Ježíši" (Ř 8,1).

Pouze v takovém řádu věcí je možné rozvinout skutečné společenství mezi člověkem a Bohem. Pavel tak může říci, že "požadavek zákona" je naplněn v těch, kteří chodí podle Ducha (Ř 8,4). Proto je možné v křesťanském životě v nové smlouvě zakoušet takové přátelství s Bohem, jaké ve staré smlouvě možné nebylo.

⁴ Ř 8,1.

Ti, kdo se dají vést Duchem Božím, jsou synové Boží. Nepřijali jste přece Ducha otroctví, abyste opět propadli strachu, nýbrž přijali jste Ducha synovství, v němž voláme: Abba, Otče! Tak Boží Duch dosvědčuje našemu duchu, že jsme Boží děti. A jsme-li děti, tedy i dědicové – dědicové Boží, spoludědicové Kristovi; trpíme-li spolu s ním, budeme spolu s ním účastni Boží slávy. (Ř 8,14-17)

Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu. (Ř 8,38.39)

V několika následujících kapitolách Pavel pojednává o selhání Izraele a pak v 10. kapitole říká:

Vždyť Kristus je konec zákona, aby spravedlnosti došel každý, kdo věří. (Ř 10,4)

Ve svém vysvětlení, které zde nyní Pavel dává, může již opakovat to, co řekl ve 3. kapitole, aniž by ztratil své čtenáře židovského původu. Říká:

Není rozdílu mezi Židem a Řekem: Vždyť je jeden a týž Pán všech, štědrý ke všem, kdo ho vzývají. (Ř 10,12)

Shrnuto, Pavel ve svém listu Římanům ukazuje, že pohané mohou přicházet skrze zaslíbení spravedlnosti z víry dané Abrahamovi tak, že úplně obejdou Sinajskou smlouvu a všechny její zákony. Činí tak, aniž by anuloval zákon (Ř 3,31). Spíše používá zákon k tomu, aby toto prokázal (Ř 4,1-16; cf Gn 15). Následně pak učí, že dokonce i křesťané ze židů byli zproštěni zákona jako průvodce pro jejich křesťanskou službu, protože zákon již více nelze aplikovat na toho, kdo zemřel v Kristu (Ř 7,4-6). Ukazuje, že zákon je svatý a přikázání je svaté, spravedlivé a dobré (Ř 7,12). Sloužilo svému zamýšlenému účelu, aby židům, kteří řekli "Budeme dodržovat vše, co nám Hospodin řekl", ukázal, že je nemožné dodržovat zákon a že se potřebují posunout od starozákonního porozumění k věčné smlouvě s Bohem založené na víře. Nakonec Pavel uzavírá:

Vždyť Kristus je konec zákona, aby spravedlnosti došel každý, kdo věří. (Ř 10,4)

Toto může říci bez váhání či obavy z nepochopení, protože již "není rozdílu mezi Židem a Řekem" (Ř 10,12).

List Efezkým

Ve svém dopise do Efezkého sboru, kde pravděpodobně většinu členů tvořili křesťané z pohanů, Pavel opět ukazuje, že křesťané již nejsou pod zákonem staré smlouvy. Měli bychom si povšimnout, že kontext pojednává o smlouvách a vztahu mezi židy, pohany a Kristem. Proto i tento list má velmi vysokou autoritu v otázce učení.

Ale v Kristu Ježíši jste se nyní vy, kdysi vzdálení, stali blízkými pro Kristovu prolitou krev. V něm je náš pokoj, on dvojí spojil v jedno, když zbořil zeď, která rozděluje a působí svár. Svou obětí odstranil zákon ustanovení a předpisů, aby z těch dvou, z žida i pohana, stvořil jednoho nového člověka, a tak nastolil pokoj. Oba dva usmířil s Bohem v jednom těle, na kříži usmrtil jejich nepřátelství. (Ef 2,12-16)

Pavel zde říká, že Kristus zrušil nepřátelství, které existovalo mezi židy a pohany. Toto "nepřátelství" definuje jako "zákon ustanovení a předpisů". V řečtině se zde doslova píše "zákon příkazů v nařízeních". Hlavními prvky, které rozdělávaly židy a pohany byly: obřizka, zákony týkající se čistého a nečistého a sobota.⁵

List Filipským

Sbor ve Filipech patřil mezi Pavlovy oblíbené. Tito křesťané přijali evangelium a demonstrovali svoji lásku tím, že více než při jedné příležitosti podpořili Pavlovu misijní službu. A přesto i tento sbor byl obtěžován těmi, kteří usilovali o posílení vlivu zákonů staré smlouvy na křesťany. Pavlova rada poskytuje důležitý vhled i pro nás.

⁵ Viz Ex 12,48; Ex 31,12-17; Iz 56,3-6.

Dejte si pozor na ty psy, dejte si pozor na ty špatné dělníky, dejte si pozor na tu ‚rozřízku‘! Neboť pravá obřízka jsme my, kteří duchem sloužíme Bohu, chlubíme se Kristem Ježíšem a nedáme na vnější věci – ačkoli já bych měl proč na ně spoléhat. Zdá-li se někomu jinému, že může spoléhat na vnější věci, já tím víc: obřezán osmého dne, z rodu izraelského, z pokolení Benjaminova, Hebrej z Hebrejů; jde-li o zákon – farizeus; jde-li o horlivost – pronásledovatel církve; jde-li o spravedlnost podle zákona, byl jsem bez úhony. Ale cokoliv mi bylo ziskem, to jsem pro Krista odepsal jako ztrátu. A vůbec všechno pokládám za ztrátu, neboť to, že jsem poznal Ježíše, svého Pána, je mi nade všechno. Pro něho jsem všechno ostatní odepsal a pokládám to za nic, abych získal Krista a nalezen byl v něm nikoli s vlastní spravedlností, která je ze zákona, ale s tou, která je z víry v Krista – spravedlností z Boha založenou na víře. (Fil 3,2-9)

V tomto své působivém, velkolepém vyjádření Pavel jasně ukazuje slabost zákona staré smlouvy a dalece převyšující hodnotu smlouvy nové. Tím, že tak činí, ukazuje na samotnou podstatu toho, co bylo zamýšleno o účelu smlouvy: umožnit vztah mezi člověkem a Bohem. Pavel zde mluví o neocenitelné hodnotě "poznání Krista Ježíše mého Pána". Raduje se z poznání, že "získal Krista" a byl "v něm nalezen". Vyzdvihuje "spravedlnost z Boha založenou na víře". Jasně zdůrazňuje, že spravedlnost *není odvozena ze zákona*.

List Koloským

Vymazal dlužní úpis, jehož ustanovení svědčila proti nám, a zcela jej zrušil tím, že jej přibil na kříž.
(Ko 2,14)

Někteří učí, že to, co Pavel nazývá "dlužním úpisem" zde neodkazuje na samotný zákon, ale na seznam specifických porušení tohoto zákona. Proto tvrdí, že to, co bylo přibito na kříž, byla přestoupení (hříchy) bez jakékoli reference na zákon samotný. I když může být pravda, že Pavel používá tento zvyk jako ilustraci, nevylučuje to zároveň, že mezi tím, co bylo přibito na kříž, je zahrnut také zákon samotný. Je evidentní, že zákon byl nepřátelský k těm, kteří byli pod jeho působností. Byl "jhem", které nemohli unést ani židé v době Krista ani jeho otcové.⁶ Zákon samotný byl zamýšlen jako svědek proti Izraelitům.⁷

Shrnutí

Písmo v řadě textů podložených kontextem jasně učí, že zákon staré smlouvy zahrnující Desatero přikázání a bohoslužebná nařízení, je zastaralý, odsouzený k zániku a měl by být opuštěn. Nade vší pochybnost je v nich ukázáno, že pohané nepřichází pod Sinajský zákon a že i křesťané ze židů byli zproštěni zákona jako vodítka pro křesťanský život. Avšak když mluvíme o opuštění staré smlouvy, slov, která zahrnují i Desatero přikázání, přichází nám na mysl řada otázek. Říkáme, že morální zákony Desatera přikázání již nejsou nadále závazné? Je v nové smlouvě dovoleno zabíjet, krást a cizoložit? To jsou otázky, které si zaslouží důkladné a podrobné odpovědi.

⁶ Sk 15,10.

⁷ Dt 30,15-19; 31,26.

Nároky nové smlouvy

Desatero přikázání

Pro mnohé je Desatero přikázání jedním z nejdůležitějších Božích zjevení pravdy. Jak je potom možné, že se v nové smlouvě mluví o tom, že již nejsme pod zákonem napsaným samotným Božím prstem?

Modlím se za to, aby následující text vnesl harmonii a soulad do jasných výroků Písma, které deklarují, že Desatero přikázání již nadále není pro křesťany závazné, avšak zároveň ukazují, že morální principy, na kterých bylo Desatero založeno, jsou platné stále.

Již jsme ukázali, že starou smlouvu nelze dělit na dva oddíly, jeden morální a druhý ceremoniální. Není biblické takové dělení dokladat na základě násilně chápaného kontextu. Věřím, že následující odstavce vnesou do této problematiky více světla a pomohou vidět klíčové texty Písma ve vzájemném souladu.

Stará smlouva

Morální zákony: mezi tyto zákony by patřily *všechny* morální zákony uvedené v Desateru přikázání a *mnoho dalších* morálních zákonů, které se nachází v „knize zákona“. Morální je zde definováno jako to, co má *hodnotu samo o sobě* vzhledem ke vztahu člověka k člověku nebo ve vztahu mezi člověkem a Bohem.

Stíny evangelia: tyto zákony zahrnují rituální zákony a ceremonie, které nějakým způsobem ukazovaly na Krista a byly v něm naplněny. V této skupině by měla být sobota, sedm ročních svátků, sobotní roky, ranní a večerní oběti, různé oběti za hřích, stánek, svícen, předkladné chleby atd.

Znamení smlouvy: obřizka a sobota. Sobota byla jak rituálním zákonem, tak znamením smlouvy. Proto je zahrnuta v Desateru přikázání. Je zajímavé si uvědomit, že dokonce i židé chápali vždy sobotu jako rituální zákon.⁸

Občanské zákony: tyto zákony zahrnovaly mnoho příkazů daných Izraeli, který žil v teokracii a zahrnují interpretace a aplikace těchto zákonů do specifické kultury a času. V této skupině by se nacházely ty zákony, které pojednávají o otroctví, rozvodu, pomstě atd.

Nová smlouva

Morální principy: měli by zde být zahrnuty *všechny* morální zákony staré smlouvy, avšak *ne* ve své starozákonní formě. Namísto mnoha detailních zákonů nám nová smlouva dává jen několik základních principů, které spadají pod jediné hlavní morální přikázání „milujte se navzájem tak, jako jsem jí miloval vás“. Proto může Pavel říci:

Nikomu nebudte nic dlužni, než abyste se navzájem milovali, neboť ten, kdo miluje druhého, naplnil zákon. Vždyť přikázání ‚nezcizoložíš, nezabiješ, nepokradeš, nepožádáš‘ a kterákoli jiná jsou shrnuta v tomto slovu: ‚Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.‘ Láska neudělá bližnímu nic zlého. Je tedy láska naplněním zákona. (Ř 13,8-10)

Evangelium: Kristův život, smrt a vzkříšení a jak se účastníme v tomto dokončeném díle svojí vírou v Krista.

Znamení smlouvy: křesť a večeře Páně.

Občanské povinnosti: Tyto principy by měly zahrnovat vztah křesťanů ke společnosti, v níž žijí, a k lidským autoritám, které mají v rukou moc. Také by měly zahrnovat interpretace a aplikace principů nové smlouvy do konkrétního času a kultury.

⁸ „... vnímáme, že význam soboty spočívá v tom, že je jako jediný rituální zákon součástí Desatera přikázání.“ Rabbi Joseph Teleushkin, *Biblical Literacy*, p. 429.

Následující diagram ukazuje, jaký mají zákony staré a nové smlouvy vztah k věčným morálním principům. Čtyři kategorie každé smlouvy jsou reprezentovány vždy čtyřmi čtverci. Čtverec označující „morální“ část každé smlouvy je společný a je zbarven šedě.

NOVÁ	Stíny evangelia Oběti, rituály	Znamení smlouvy Obřizka, sobota	S T A R Á
	Občanské zákony Interpretace, aplikace	Morální zákony Stará smlouva Morální principy Nová smlouva	Občanské povinnosti Interpretace, aplikace
		Znamení smlouvy Křest, Večeře Páně	Kristovo evangelium

Uvedu nyní ilustraci, která by mohla napomoci k objasnění celého konceptu: Předci zakladatelů Spojených států amerických žili pod zákony Anglie. V Anglii existovaly „morální“ zákony týkající se zabíjení, krádeže a mnoha dalších podobných zločinů. Vládl zde král spolu se Sněmovnou Lordů a Dolní sněmovnou. Významným dokumentem byla Magna Charta [Velká listina práv a svobod – pozn. překl.]. Jejich vlajkou byl Union Jack [vlajka Spojeného království Velké Británie a Severního Irska – pozn. překl.]. Zakladatelé Spojených států amerických použili mnohé z původních zákonů Anglie jako vzor. Byly zde však také významné rozdíly a to nejen v zákonech, ale také ve způsobu jakým se se zákony nakládalo. Spojené státy nemají krále, Sněmovnu Lordů ani Dolní sněmovnu. Vláda má voleného prezidenta, který spravuje zákony navržené Senátem a Sněmovnou reprezentantů. Významným dokumentem je zde Ústava a vlajkou jsou „hvězdy a pruhy“. Občan Spojených států *nepadá* pod Anglický právní systém. Její zákony se na něj *žádným* způsobem neaplikují. To však občanům Spojených států nedává právo zabíjet, krást či páchat jiné kriminální činy. Proč? Protože zákony Spojených států tyto věci *také* zakazují. A právě takový je vztah mezi starou a novou smlouvou.

Jak stará tak nová smlouva zahrnují morální principy stanovené Bohem. Liší se však v tom, jak k těmto principům přistupují a také mají rozdílné „vlajky“ – *znamení smlouvy*.

Nová smlouva zřetelně zahrnuje všechny morální zákony staré smlouvy, avšak prezentuje je odlišným způsobem (na základě obecných principů a ne ve specificky detailních nařízeních), má rozdílné důrazy (milost, říkající „je uděláno“ a ne zákon, říkající „dělej“), má širší rozsah (všechny národy a ne pouze Izrael) a má také rozdílnou vlajku (večeři Páně a ne sobotu).

Znamená to tedy, že Starý zákon již nadále pro křesťanovo studium Bible nemá žádnou hodnotu? Rozhodně ne! Starý zákon je zlatým dolem pravdy. Avšak běda tomu, kdo se pokouší aplikovat zákony staré smlouvy podle vodítek této (staré) smlouvy! Co musíme dělat, je interpretovat *všechna* smluvní vyjádření ve světle smlouvy nové.

Mnozí klopýtli při své interpretaci Písma tím, že se pokoušeli vidět smluvní znamení jako morální ve své podstatě. Smluvní znamení však nejsou morální samy o sobě, ale mají náboženský smysl, *pouze* pokud jsou zachovávané ve spojení se smlouvou, jejímž znamením jsou. Být ponořen do vody nemá samo o sobě žádný náboženský význam. Tento úkon má smysl *pouze tehdy*, pokud je chápán jako křest. Jedení chleba či pití vína (či vinné šťávy) nemá žádný náboženský význam, *pokud* to nechápeme jako připomínku Kristovy smrti. Obřizka neměla žádný náboženský význam, *ledaže* byla provedena jako znamení společenství

smlouvy „synů Izraele“. A podobně také sobota nemá žádný náboženský význam, *pokud* není chápána jako znamení smlouvy mezi Bohem a syny Izraele.

Je životně důležité rozpoznat, že kdykoli mluvíme o staré smlouvě, včetně Desatera přikázání, která je překonána novou smlouvou, mluvíme o staré smlouvě v její úplnosti, ale zároveň se nezřikáme žádného z morálních principů v této smlouvě obsažených. Měli bychom také chápat, že každá společnost, která má fungovat bez anarchie, musí pokračovat v dodržování *specifických morálních zákonů*, aby omezila vliv zla pocházejícího z neobrácených srdcí. Současná moderní společnost sklízí ovoce porušování Božích morálních zákonů. Boží věčné morální principy nejsou v žádné úspěšné společnosti zpochybnitelné.

Moderní sekulární humanisté, kteří znevažují Boží morální principy, sklízí nevyhnutelné důsledky. Ve Spojených státech i v celém světě vidíme rostoucí anarchii a úpadek společnosti jako přímý důsledek nerespektování Božích morálních zákonů.

Avšak na druhé straně nám historie židovského národa žijícího pod starou smlouvou podává dostatečnou ilustraci o limitech *konkrétních zákonů určených ke korigování správnosti lidského jednání*. Židé byli neustále konfrontováni s interpretací řady zákonů pro konkrétní životní situace. Na druhé straně nová smlouva nabízí mnohem lepší návod ke správnému životu, protože je postavena na základních principech a křesťané mají Ducha Svatého, který v nich přebývá a pomáhá interpretovat tyto principy do specifických životních situací a také dává moc k životu podle Kristova vzoru.

Sobotní přikázání není součástí "lepšího zákona"

Níže uvedený seznam ukazuje, že všechny morální principy obsažené v Desateru, se opakují i v nové smlouvě. Jedinou výjimkou je sobotní přikázání. Tato skutečnost podporuje náš závěr, že sobota je rituálním zákonem spojeným výhradně se starou smlouvou a není tedy věčným morálním principem. **Skutečnost, že sobota v Novém zákoně není zmíněna je dalším závažným argumentem na podporu nezávanosti Desatera přikázání v nové smlouvě.**

Desatero	Přikázání SZ	Parelela v NZ
Žádní jiní bohové	Ex 20,3; Dt 5,7	1 Kor 8,6; Ef 4,6
Žádné modly	Ex 20,4-6; Dt 5,8-10	1 J 5,21; Ř 1,23; Ef 5,5
Nebrat nadarmo Boží jméno	Ex 20,7; Dt 5,11	1 Zm 6,1; Mt 6,9
Zachovávat soboru	Ex 20,8-11; Dt 5,12-15	není
Ctít rodiče	Ex 20,12; Dt 5,16	Ef 6,2.3; Mk 10,19
Nezabíjet	Ex 20,13; Dt 5,17	Ř 13,9; 1 J 3,15
Necizoložit	Ex 20,14; Dt 5,18	Ř 13,9; Ga 5,19-21; Mt 5,27.28
Nekrást	Ex 20,15; Dt 5,19	Ř 13,9; Ef 4,28
Nevydávat falešné svědectví	Ex 20,16; Dt 5,20	Ř 13,9; Mk 10,19
Netoužit	Ex 20,17; Dt 5,21	Žd 13,5; Mk 7,22

Sněm v Jeruzalémě

Sněm v Jeruzalémě, tak jak je zaznamenán ve Sk 15. kapitole, byl svolán za účelem potřeby rychle rozhodnout, jaký vztah vlastně mají křesťané mít k zákonu staré smlouvy. Po dlouhé debatě se sněm shodl na tomto psaném závěru:

Toto jest rozhodnutí Ducha svatého i naše: Nikdo ať vás nezatěžuje jinými povinnostmi než těmi, které jsou naprosto nutné: Zdržujte se všeho, co bylo obětováno modlám, také krve, pak masa zvířat, která nebyla zbavena krve, a konečně smilstva. Jestliže se toho všeho vyvarujete, budete jednat správně. Budte zdraví.“ (Sk 15,28,29)

Ve světle našeho předchozího studia nám toto krátké a stručné shrnutí poskytuje plný vhled do problematiky. Někteří zde argumentují, že toto vyjádření dokládá stálou závaznost Desatera přikázání, protože jinak by obsahovalo instrukce týkající se zabíjení, krádeže atd., což jsou věci, které by křesťané

evidentně dělat neměli. Avšak detailnější zkoumání ukazuje, že pravdou je pravý opak. Spíše než abychom brali za samozřejmé, že Desatero přikázání je stále závazné - což je v rozporu s jasnými, kontextem podpořenými vyjádřeními, která jsme studovali výše, a s celým závěrem Jeruzalémského sněmu - měli bychom brát za samozřejmé, že tito křesťané nové smlouvy byli pod novozákonním principem "milujte se navzájem tak, jako jsem já miloval vás". A kvůli tomuto jedinému široce platnému, základnímu morálnímu principu zde nebyla žádná potřeba specifikovat detailně "nezabiješ", "nebudeš krást" atd.

Když se podíváme, co vlastně bylo po křesťanech z pohanů požadováno, je nám ihned zřejmá jedna věc: vyjmenování požadavky jsou dodatky k základnímu novozákonnímu principu lásky nebo byli interpretací tohoto principu. Máme zde tři požadavky, které sněm vznesl vzhledem ke konvertitům z pohanů. Za prvé bylo požadováno, aby se zdržovali jídla, které bylo obětováno modlám. Tomuto tématu je věnována 1 Kor 8. kapitola. Shrnuto, bylo po nich požadováno, aby se zdržovali takového jídla proto, aby se nestali kamenem úrazu křesťanům, kteří konvertovali z pohanství a byli stále ještě slabí ve víře.

Za druhé, se po nových křesťanech žádalo, aby se zdržovali krve a masa z uškrcených zvířat. Tento požadavek byl pravděpodobně vznesen proto, že se jednalo o praktiky, které nejvíce urážely židy a byly by proto překážkou ke křesťanskému svědectví mezi židovskými konvertity.

Za třetí, zde byl požadavek, aby se křesťané z pohanů zdržovali smilstva. Proč tento požadavek? Protože zde tehdy bylo nebezpečí, stejně jako dnes, že si někdo bude vykládat princip "milujte jeden druhého" sobeckým způsobem založeným na sexuální touze. O pohanech se totiž dobře vědělo, že pochází ze společnosti, která byla velmi nemorální.⁹ A zároveň toto nařízení, jak navrhuje F. F. Bruce, pravděpodobně pomáhalo udržet křesťany z pohanů v patřičném manželském svazku.¹⁰

Někteří tvrdí, že pokud by sobota nebyla závazná pro novozákonní církve, měli bychom dnes doklady o prudké debatě k této otázce podobně, jako tomu je v otázce obřizky. Tento argument však nemá patřičnou váhu, protože opomíjí jeden podstatný fakt. V judaismu bylo vyžadováno zachovávání soboty *pouze* v případě, že člověk byl členem společenství smlouvy, jejím vstupním znamením byla obřizka.¹¹

Dovolte mi ilustrovat stejný princip v nové smlouvě. Měli by křesťané hledat způsob, jak vnutit slavení večeře Páně někomu, kdo nepřijal Krista a nebyl pokřtěn? Večeře Páně se však ve většině sborů vysluhuje *pouze* těm, kteří byli pokřtěni do Krista. **Otázkou v novozákonní církvi nebyla obřizka *per se*; spíše se jednalo o to, zda by křesťané měli zachovávat požadavky staré smlouvy. Důvodem, proč v diskuzích rané církve obřizka zaujímala takové prominentní místo, byla skutečnost, že obřizka plnila funkci vstupního znamení do společenství staré smlouvy a tak zastupovala všechny starozákonní praktiky.** Dostáváme se tedy k důležitému bodu: pokud obřizka nebyla požadována po křesťanech z pohanů, pak to automaticky znamenalo, že **nebylo požadováno ani zachovávání Desatera a ostatních zákonů staré smlouvy.**

Nejen, že nebyla obřizka vyžadována v novozákonní církvi, ale byla dokonce pro náboženské účely zakázána.

Tu svobodu nám vydobyl Kristus. Stůjte proto pevně a nedejte si na sebe znovu vložit otrocké jho. Slyšte, co vám já, Pavel, říkám: Dáváte-li se obřezat, Kristus vám nic neprospěje. Znovu dosvědčuji každému, kdo se dá obřezat, že je zavázán zachovávat celý zákon. Odloučili jste se od Krista vy všichni, kteří chcete dojít ospravedlnění na základě zákona, pozbyli jste milosti. (Ga 5,1-4)

⁹ Lenski, *Commentary on the New Testament, 1-2 Corinthians*, (Hendrickson Publishers, 1937, 1963), p. 12.

¹⁰ Viz Dt 18 a F. F. Bruce, *Paul: Apostle of the Heart Set Free*, (Eerdmans Publishing Co., Grand Rapids MI, 1977), p. 185.

¹¹ "Bible dokládá, že sobota byla inaugurována pro Izraelce a měla být slavena každý týden jako znamení smlouvy. Na sobotu se nelze dívat jako na univerzální opatření pro celé lidstvo, ale je třeba ji vidět jako specifickou instituci určenou pro Izrael. Jako znamení smlouvy měla trvat tak dlouho, jako smlouva samotná.", Harold P. Dressler, "The Sabbath in the Old Testament" in *From Sabbath to Lord's Day*, p.34. "Judaismus jako celek považoval sobotu za závaznou pouze pro Izrael", Max B. Turner, "The Sabbath, and the Law in Luke/Acts" in *From Sabbath to Lord's Day*, p.128.

Ježíš a nová smlouva

Kázání na hoře

Ježíš cituje šest zákonů staré smlouvy, některé z desatera, další z „knihy zákona“ a říká „Ale já vám říkám...“ Tím ukázal, že On je ten, který rozumí pravému významu zákona staré smlouvy a má nad ním autoritu.

1. *Slyšeli jste, že bylo řečeno otcům: ‚Nezabiješ! Kdo by zabil, bude vydán soudu.‘ Já však vám pravím, že již ten, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu; kdo snižuje svého bratra, bude vydán radě; a kdo svého bratra zatracuje, propadne ohnivému pecku. (Mt 5,21.22)*

2. *Slyšeli jste, že bylo řečeno: ‚Nezcizoložíš.‘ Já však vám pravím, že každý, kdo hledí na ženu chtivě, již s ní zcizoložil ve svém srdci. (Mt 5,27.28)*

3. *Také bylo řečeno: ‚Kdo propustí svou manželku, ať jí dá rozlukový lístek!‘ Já však vám pravím, že každý, kdo propouští svou manželku, mimo případ smilstva, uvádí ji do cizoložství; a kdo by se s propuštěnou oženil, cizoloží. (Mt 5,31.32)*

4. *Dále jste slyšeli, že bylo řečeno otcům: ‚Nebudeš přísahat křivě, ale splníš Hospodinu přísahy své.‘ Já však vám pravím, abyste nepřisahali vůbec; ani při nebi, protože nebe je trůn Boží; (Mt 5,33.34)*

5. *Slyšeli jste, že bylo řečeno: ‚Oko za oko a zub za zub.‘ Já však vám pravím, abyste se zlým nejednali jako on s vámi; (Mt 5,38)*

6. *Slyšeli jste, že bylo řečeno: ‚Milovati budeš bližního svého a nenávidět nepřítele svého.‘ Já však vám pravím: Milujte své nepřátele (Mt 43-47)*

Co zde Ježíš dělá?

1) Ukazuje, že On jako Mesiáš a Syn Boží má autoritu nad zákonem a může ho dle svého uvážení interpretovat (či dokonce měnit).

2) Morální a etické rozměry Kristova zákona natolik dalece přesahují morální zákony staré smlouvy, že je Ježíš mohl dokonce vzájemně postavit do kontrastu. Ježíš také morální zákony staré smlouvy upravoval a rozšiřoval tím, že je měnil jejich charakter z právních nařízení na morální a etické principy. Ježíš upravoval a rozšiřoval rozsah morálních zákonů staré smlouvy tím, že ho posunul od zákonů určených pouze pro Izrael k etickým a morálním principům platným pro všechny jazyky a národy.

3) Tím, že Ježíš cituje nejen z Desatera, ale i z dalších zákonů, dokazuje, že vnímal Tóru jako celek (nevyčleňoval Desatero jako zvláštní a jedinečný morální zákon).

Událost na hoře proměnění

Jeho šat byl zářivě bílý, jak by jej žádný bělič na zemi nedovedl vyblít. Zjevil se jim Eliáš a Mojžíš a rozmlouvali s Ježíšem. Petr promluvil a řekl Ježíšovi: ‚Mistře, je dobré, že jsme zde; udělejme tři stany, jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi.‘ Nevěděl, co by řekl; tak byli zděšeni. Tu přišel oblak, zastínil je a z oblaku se ozval hlas: ‚Toto jest můj milovaný Syn, toho poslouvejte.‘ Když se pak rychle rozhlédli, neviděli u sebe již nikoho jiného než Ježíše samotného. (Mk 9,3-8)

Petr se nabídl, že postaví tři „svaté stany“, jeden pro Mojžíše, jeden pro Eliáše a jeden pro Ježíše. Tímto svým návrhem Petr nevědomky staví Ježíše na stejnou rovinu se zákonem (Mojžíšem) a proroky (Eliášem). Náhle však přišel oblak a zahalil jak Mojžíše, tak Eliáše a ozval se Boží hlas – Jeho Synu není nikdo roven! – „Toto jest můj milovaný Syn, toho poslouvejte“. A pak již neviděli nikoho jiného, pouze Ježíše! I když událost proměnění může zahrnovat i jiné aspekty, zjevení nadřazenosti Ježíše nad zákonem a proroky je v tomto příběhu centrálním tématem.

Ježíš, naplnění zákona

Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. Amen, pravím vám: Dokud nepomine nebe a země, nepomine jediné písmenko ani jediná čárka ze Zákona, dokud se všechno nestane. Kdo by tedy zrušil jediné z těchto nejmenších přikázání a tak učil lidi, bude v království nebeském vyhlášen za nejmenšího; kdo by je však zachovával a učil, ten bude v království nebeském vyhlášen velkým. (Mt 5,17-19)

Význam tohoto textu spočívá na dvou klíčových slovech: „zákon“ a „naplnit“. Odkazuje zde výraz "zákon" na Desatero přikázání nebo na celou starou smlouvu? Má zde výraz "naplnit" význam "dělat a v tomto děláni i pokračovat" nebo znamená "dělat to, co bylo jednou učiněno, je to dokončené a není to třeba dále opakovat"? Na první pohled se tak zdá, že v uvedených verších lze nalézt dvě zcela odlišné interpretace.

První výklad zní takto: "Tímto svým vyjádřením Ježíš nezpochybnitelně učí, že Desatero přikázání je stále v platnosti, a tato platnost nebude nikdy ukončena. To znamená, že křesťané musí žít v harmonii se zákonem Desatera a to včetně zachovávání soboty, protože z něho nesmí být odstraněno ani nejmenší písmenko či čárka. Ti, kteří učí, že zákon je zrušen, jdou jasně proti Kristově vůli.

Druhý výklad říká, že "Ježíš nezpochybnitelně učí, že celý zákon (včetně všeho, co je zapsáno v Tóře) zůstává v platnosti "až dokud se vše nenaplní". Svým životem, smrtí a vzkříšením Ježíš zákon staré smlouvy (a proroctví) naplnil, a proto tento zákon již nadále není pro křesťany závazný.

Abychom tedy uvedené verše byli schopni správně interpretovat, musíme nejprve definovat správně význam obou klíčových slov "zákon" a "naplnit". Toho nejlépe dosáhneme tím, že provedeme srovnání se všemi ostatními pasážemi z Matoušova evangelia, které tyto výrazy obsahují, a tak nalezneme význam, jaký Matouš těmto dvěma slovům přisuzuje v dalších situacích. Na základě získaných informací bychom pak měli být schopni rozpoznat, co je skutečným významem našeho studovaného textu.

"Zákon" v Matoušovu evangeliu

Jak byste chtěli, aby lidé jednali s vámi, tak vy ve všem jednejte s nimi; v tom je celý Zákon i Proroci. (Mt 7,12)

"Zákon" v tomto verši odkazuje na celou Tóru (pět knih Mojžíšových), protože je zde uveden ve spojení s "Proroky". Máme zde tedy odkaz na dvě z celkem tří částí, které tvoří Starý zákon. Ten se dělí na Zákon, Proroky a Spisy. Je nade vše pochybnost, že v této definici slova "zákon" je obsaženo i Desatero přikázání, avšak nelze zde kvůli kontextu obsah výrazu "zákon" omezit pouze na Desatero samotné.

Všechny ostatní výskyt výrazu "zákon" v Matoušově evangeliu bez výjimky tento význam potvrzují. Jedná se o tyto texty: *Mt 11,13; Mt 12,5; Mt 22,36-39; Mt 22,40; Mt 23,23.*

Když se tedy dále podíváme na bezprostřední kontext Mt 5,17-19, můžeme ihned rozpoznat, že Ježíš používá i zde „zákon“ ve spojení s „proroky“. „Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky...“ Tedy i samotný bezprostřední kontext nás jednoznačně vede k chápání výrazu „zákon“ jako odkazu na celou Tóru. Proto zde uzavíráme, že „zákon“, **na který zde Ježíš odkazuje, znamená celý zákon staré smlouvy, který zahrnuje i Desatero přikázání.**

„Naplnit“ v Matoušovu evangeliu

Matouš používá výraz „naplnit“ pro popis toho, co bylo jednou učiněno a není to třeba již znovu opakovat.

To všechno se stalo, aby se splnilo, co řekl Hospodin ústy proroka: ‚Hle, panna počne a porodí syna a dají mu jméno Immanuel,‘ to jest přeloženo ‚Bůh s námi‘. (Mt 1,22.23)

Tehdy se splnilo, co je řečeno ústy proroka Jeremiáše: (Mt 2,17)

Další texty: Mt 2,15; Mt 2,23; Mt 3,15; Mt 4,14-16; Mt 5,33; Mt 8,17; Mt 12,17-21; Mt 13,14.15; Mt 21,4.5; Mt 26,53.54; Mt 26,56; Mt 27,9.10

Pokaždé je tedy v Matoušovu evangeliu – až na dvě možné výjimky – výraz „naplnit“ použitý vždy ve spojení Kristovým životem nebo s událostmi, které se ho týkají. Obě zmíněné výjimky¹² nemají žádnou souvislost s Desaterem přikázání. Ve všech ostatních případech to byla vždy jediná událost, která dané proroctví „naplnila“, a není zde žádný důvod předpokládat její další naplnění.

Na základě uvedených důvodů bychom tedy měli výraz „naplnit“ u Mt 5,17-19 interpretovat (pokud nás bezprostřední kontext nevede k jinému závěru) jako odkazující na něco, co Ježíš udělal ve spojení se svým posláním Mesiáše.

Vraťme se nyní s tímto závěrem k Mt 5,17-19.

Ježíš věděl, že vše je již dokonáno; a proto, aby se až do konce splnilo Písmo, řekl: „Žízním.“ (J 19,28)

Tento Janův verš je extrémně důležitý ke správnému porozumění Mt 5,17-19. Zjišťujeme zde, že Ježíš již dokončil vše až na jediné proroctví týkající se jeho života a smrti jako Mesiáše. Tato jediná věc zbyvala, a proto Ježíš řekl „Žízním“.

Když Písmu dovolíme, aby se stalo naším jediným vykladačem, stane se význam této pasáže zřejmý. Povšimněte si, jak dokonale zapadá do kontextu. V Matoušově evangeliu nalézáme text 5,17-19 brzy poté, co Ježíš na hoře přednese své „blahoslavenství“. Zároveň se tato naše pasáž nachází *těsně předtím*, než Ježíš šestkrát opakuje „Slyšeli jste..., ale já vám pravím...“ V rámci tohoto kontextu je zřejmé, že Ježíš na sebe bere autoritu větší, než má zákon staré smlouvy. Pro jeho posluchače by zde bylo velmi snadné dojít k závěru, že se Kristus kompletně zříká závaznosti staré smlouvy. To Ježíš nakonec skutečně udělá, ale ne dříve než *dokonale naplní* všechna proroctví, typy a stíny, které na něj ukazují jako na Mesiáše a Spasitele světa a které jsou zaznamenány v zákoně. **Proto musí platnost zákona pokračovat až do okamžiku, kdy On vše naplní. A to se, podle Jana, stalo ve chvíli Ježíšovy smrti.** Tento závěr je také plně v souladu s Pavlovým učením v listech Římanům a Galatským.

Uvedený výklad jako jediný je plně v souladu s kontextem, v němž se celá pasáž nachází. Pokud bychom chtěli tvrdit, že Ježíš zde učí pokračující platnost zákona, byli bychom jako křesťané okamžitě postaveni před závažné dilema. Náš text totiž výslovně říká, že *nepomine jediné písmenko ani jediná čárka ze Zákona*. **Proto, pokud křesťané hodlají tento text použít jako důkaz pro pokračování celého zákona staré smlouvy, musí ho zároveň také použít i jako důkaz pro zánik celého zákona staré smlouvy.** V listu Galatským Pavel své čtenáře varuje, že není možné brát závazně jednu část zákona a zbytek opustit.

Znovu dosvědčuji každému, kdo se dá obřezat, že je zavázán zachovávat celý zákon. (Ga 5,3)

Jsou nám ponechány pouze dvě možnosti: buď Ježíš naplnil zákon za nás a tak nás osvobodil od nadvlády staré smlouvy, nebo musíme dosud stále zachovávat *každou i sebemenší část* staré smlouvy. Ve výkladu tohoto textu neexistují jiné možnosti.

Jak Ježíš naplnil zákon

Všichni souhlasí s tím, že Ježíš naplnil proroctví, ale někteří se ptají, jak mohl naplnit zákon? Za prvé, máme zde toto jasné vyjádření:

a jeho slovo ve vás nezůstává, poněvadž nevěříte tomu, koho on poslal. Zkoumáte Písma a myslíte si, že v nich máte věčný život; a Písma svědčí o mně. (J 5,38-39)

Kdybyste opravdu věřili Mojžíšovi [tj. knize zákona], věřili byste i mně, neboť on psal o mně. (J 5,46)

Kontext uvedených citátů z Janova evangelia se týká sobotního uzdravení. Z toho lze usuzovat, že sobota byla jedním ze způsobů, jak zákon mluvil o Kristu.

¹² Mt 3,13; Mt 5,33.

V den, kdy byl Ježíš vzkříšen, se připojil ke dvěma učedníkům na jejich cestě do Emaus. Lukáš nám zprostředkoval shrnutí tohoto rozhovoru:

Potom začal od Mojžíše a všech proroků a vykládal jim to, co se na něho vztahovalo ve všech částech Písma. (Lk 24,27)

Uvádím zde neúplný seznam toho, co v zákoně ukazovalo na Krista a bylo na něm naplněno:

Zápalné oběti	Neustálé odpuštění (1 J 2,1.2)
Krev obětí	Krev Krista (Žd 10,19)
Svatyně svatých	Boží přítomnost (Žd 10,19-23)
Stánek	Vtělení (J 1,1-3.14)
Šekína	Sláva Božího Syna (J 1,14)
Vyvýšený bronzový had	Kristův kříž (J 3,14)
Nádoba k očišťování	Obnovení (Žd 10,22; Tit 3,5)
Předkladný chléb	Chléb života (J 6,48)
Svícen	Světlo světa (J 8,12)
Opona ve stánku	Tělo Krista (Žd 10,20)
Kněží	Kristova prostřednická služba (Žd 7,23.25)
Velekněz	Vykoupení (Žd 9,11.12)
Obřizka	Odložení „těla“ (Ko 2,11n)
Velikonoce	Beránek Boží (J 1,36)
Den smíření	Vyřešení problému hříchu (Žd 10,14)
Sobota	Odpočinek milosti (Žd 4,8-11)
Sobotní roky	Boží zaopatření (Mt 6,31-34)
Svátek milostivého léta	Osvobození (Lk 4,18.19)

Ježíš, naplnění morálních principů zákona

V tomto bodě můžeme položit otázku: **"Naplnil Ježíš také morální principy zákona?" Odpověď je jednoznačné ANO!** To je dobrá zpráva evangelia!

A tak tedy: Jako jedině provinění přineslo odsouzení všem, tak i jediný čin spravedlnosti přinesl všem ospravedlnění a život. Jako se neposlušností jednoho člověka mnozí stali hříšnými, tak zase poslušností jednoho jediného mnozí se stanou spravedlivými. (Ř 5,18.19)

Srdcem poselství evangelia nové smlouvy je skutečnost, že jsme přijati nikoli na základě naší vlastní mravnosti, ale na základě dokonalé Kristovy spravedlnosti, která dalece přesahuje spravedlnost zákona. Je to tato skutečnost, a *pouze* tato, která nám dává jistotu spasení. Je to tento "jediný skutek spravedlnosti" - v "poslušnosti Jednoho" - který je jediným základním kamenem jistoty křesťana.

V Něk jste i vy dosáhli plnosti (Ko 2,10). Protože Ježíš obětoval svou krev, smíme se, bratří, odvážit vejít do svatyně (Žd 10,19). Tak jedinou obětí navždy přivedl k dokonalosti ty, které posvěcuje. (Žd 10,14)

Znamená to, že křesťan nemusí žít morálním životem? V žádném případě! V řečtině je doslova "jsou posvěcováni" a jedná se zde o přítomný průběhový čas, což nám ukazuje, že Bůh má každého z nás v procesu, kterým nás "činí svatými". **Morální život křesťana není základem jeho přijetí Bohem, ale spíše jeho důsledkem.** I přes to, jak paradoxní se toto tvrzení může zdát, je nicméně pravdivé. Kdykoli je jasně představeno evangelium nové smlouvy, vždy zde přesto existuje nebezpečí *neporozumění*. To bylo pravdou v Pavlových dnech a platí to i pro naši dobu. Vzpomínám si na dobu před několika lety, kdy jsem s jedním ze svých synů vystoupal na horu Mt. Shasta. Strávili jsme tehdy pod vrcholem této sněhem pokryté hory vysoké nějakých 4 200 m za velkého větru bezesnou noc v hrozně zimě. Další ráno jsme pak započali náš sestup. Nikdy nezapomenu na tu směs pocitů rozjaření a strachu, které jsem měl, jak jsme se pomalu sunuli zpět po příkrém a kluzkém hřebenu. Stačil jediný krok příliš doleva a čekal by nás sešup o stovky metrů níže po zledovatělém povrchu hory. Jeden krok příliš napravo a přepadli bychom přes strmý útes. Chyba na kteroukoli stranu by byla fatální. A přesně tak je to s evangeliem. Ježíš řekl:

Těsná je brána a úzká cesta, která vede k životu ... (Mt 7,14)

Kdyby nebylo neustálé činnosti Ducha Svatého v životě každého z nás, nikdo by to nedokázal. Když rozumíme výšinám i hlubinám milosti, musíme být opatrní, abychom skrze svobodu, kterou nám evangelium dává, nezačali žít v hříchu. Na druhou stranu nesmíme nikdy dovolit, aby náš posvěcený život nahradil Boží bezpodmínečné přijetí.

Například v listu Římanům v kapitolách 3 - 5 Pavel klade pevný základ ospravedlnění z víry:

Jsme totiž přesvědčeni, že se člověk stává spravedlivým vírou bez skutků zákona. (Ř 3,28)

Mluví o Kristově "jediném skutku spravedlnosti" a "poslušnosti Jediného". Jak Pavel stoupá k vrcholu hory milosti, cítí nebezpečí, které by přinesl jediný chybný krok mimo stezku pravdy. "Co tedy máme říci? Že máme dále žít v hříchu, aby se rozhojnila milost?" (Ř 6,1). Povšimněme si pozorně způsobu jeho argumentace:

Naprosto ne! Hříchu jsme přece zemřeli – jak bychom v něm mohli dále žít? Nevíte snad, že všichni, kteří jsme pokřtěni v Krista Ježíše, byli jsme pokřtěni v jeho smrt? Byli jsme tedy křtem spolu s ním pohřbeni ve smrt, abychom – jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých slavnou mocí svého Otce – i my vstoupili na cestu nového života... Tak i vy počítejte s tím, že jste mrtvi hříchu, ale živi Bohu v Kristu Ježíši. (Ř 6,2-4.11)

Kvůli tomu, co pro nás Kristus již udělal, můžeme nyní sami sebe "považovat" za mrtvé hříchu a svobodné k tomu, žít pro Boha. V Římanům 13. kapitole dává Pavel napomenutí týkající se křesťanského života. Cituje některé části Desatera přikázání a říká:

Nikomu nebudte nic dlužni, než abyste se navzájem milovali, neboť ten, kdo miluje druhého, naplnil zákon. Vždyť přikázání ‚nezcizoložíš, nezabiješ, nepokradeš, nepožádáš‘ a kterákoli jiná jsou shrnuta v tomto slovu: ‚Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.‘ Láska neudělá bližnímu nic zlého. Je tedy láska naplněním zákona. (Ř 13,8-10)

Spravedlnost nad rámec zákona

Potřeba změny paradigmatu

Nyní nastal čas posunout svá paradigmata, a proto začneme několika výroky, které nám pomohou uvolnit naše myšlení z "uzavřené krabice". Morální zákony samy o sobě nečiní nic ani správným ani špatným. Spíše můžeme říci, že tyto zákony existují proto, aby přiměly nás lidi chovat se určitým způsobem tak, aby naše jednání bylo v souladu s morálními *principy*, které zde byli dříve, než byl napsán zákon. **Morální principy jsou univerzální a věčné. Zákony jsou obvykle psány se záměrem pro nějakou specifickou situaci, aby pomohly směřovat či posílit jednání těch, kteří nejsou ve svém myšlení či chování dostatečně vyzrálí.** V pozadí zákonů obecně můžeme většinou vypočítat jednu či dvě základní příčiny. Zákon je vydán buď proto, aby ochránil nezrálého člověka před sebou samotným nebo aby před jeho činy ochránil společnost. **Míra nezrálosti je přímo úměrná nezbytnému počtu a specifičnosti zákonů.**

Jednou z častých reakcí, se kterými se setkávám v diskuzích týkajících se nezávaznosti zákona pro křesťany v nové smlouvě, je: "OK, pak tím ale říkáte, že je v pořádku zabití, krádež, cizoložství atd." Ne, to rozhodně není!

Pokud jste vy, jako čtenáři, byli vychováni pod zákonem, dovolte mi položit Vám otázku. Pokud byste uvěřili, že platnost zákona - ano, celého Desatera přikázání - byla DOOPRAVDY ukončena, začali byste následně dělat věci, které byly v Desateru zakázány? Doufám, že nikoli. Ten, kdo by takové věci začal dělat, by byl zřejmě velmi nezralým křesťanem.

Někteří definovali spravedlnost jako poslušnost zákona.¹³ To může platit pro spravedlnost staré smlouvy, ale je to *velmi daleko* od toho, co je nám představeno v nové smlouvě. Povšimněte si, jak v následujících citacích z Nového zákona stojí zákon a spravedlnost vůči sobě v *kontrastu*.

Nyní však je zjevena Boží spravedlnost bez zákona, dosvědčovaná zákonem i proroky (Ř 3,21)

Zaslíbení, že dostane svět za dědictví, nebylo dáno Abrahamovi a jeho potomstvu na základě zákona, nýbrž na základě spravedlnosti z víry. Kdyby dědici byli ti, kteří stavějí na zákoně, byla by víra zbavena smyslu a zaslíbení zrušeno. (Ř 4,13.14)

Co tedy nakonec řekneme? To, že pohanští národové, kteří neusilovali o spravedlnost, spravedlnosti dosáhli, a to spravedlnosti z víry; Izrael však, který usiloval o spravedlnost podle zákona, k cíli zákona nedospěl. (Ř 9,30.31)

Nevědí, že spravedlnost je od Boha, a chtějí uplatnit svou vlastní; proto se spravedlnosti Boží nepodřídili. Vždyť Kristus je konec zákona, aby spravedlnosti došel každý, kdo věří. (Ř 10,3.4)

Nepohrdám Boží milostí: Kdybychom mohli dosáhnout spravedlnosti skrze zákon, byla by Kristova smrt zbytečná. (Ga 2,21)

Odloučili jste se od Krista vy všichni, kteří chcete dojít ospravedlnění na základě zákona, pozbyli jste milosti. (Ga 5,4)

abych získal Krista a nalezen byl v něm nikoli s vlastní spravedlností, která je ze zákona, ale s tou, která je z víry v Krista – spravedlností z Boha založenou na víře (Fil 3,9)

Uvedené verše ukazují, že **Boží spravedlnost, která přichází na základě víry, není vůbec spojena se zákonem. Spíše můžeme říci, že se jedná o takovou spravedlnost, která spravedlnost ze zákona výrazně převyšuje.**

Osobní ilustrace

Když jsem byl studentem na Andrews University, pracoval jsem po nocích v YMCA v Benton Harbour, ve státě Michigan. Za jedné takové chladné noci jsme kolem půlnoci spolu s manažerem YMCA přecházeli ulici.

¹³ "Spravedlnost je poslušnost zákona" E. G. Whiteová, *The Advent Review and Sabbath Herald*, 1890-11-04.

Přišli jsme ke křižovatce, kde právě svítila pro chodce červená. V dohledu však nikde nebylo vidět žádné auto. Já jsem se, jako ten, kdo respektuje zákon, zastavil a poslušně čekal na zelenou. A tu jsem si všiml, že se můj přítel klidně vydal na druhou stranu, i když svítila červená. Svě jednání mi vysvětlil slovy: „Ty jsi stále pod zákonem, já jsem však pod milostí“. I když jeho přirovnání není možná dokonalé, je nicméně poučné. Zákon o červených a zelených světlech byl navržen proto, aby zabránil dopravním nehodám a pomohl řidičům poznat, kdy „jsou na tahu“. V našem případě však byla mizivá šance, že nás nějaké projíždějící auto srazí, protože žádné v dohledu nebylo. Proto bylo vhodné v takové situaci porušit *literu zákona* v případě, že přitom nedošlo k porušení *principu bezpečnosti* – a samozřejmě pokud nebyli v dohledu nějakí legalističtí policisté!

Jiný den jsem přišel na přeplněnou poštu, kam jsem nesl dopis pro Life Assurance Ministries. Byla tam i nějaká matka se dvěma dětmi, a když přicházeli k parkovišti, řekla jim „musíte se mě teď držet za ruku, protože tu jezdí hodně aut“. To byl *velmi dobrý zákon* pro dvě malé holčičky; nepokoušejte se však stejný zákon aplikovat na šestnáctiletého chlapce! Raději ho naučte, ihned jakmile na to bude dost starý, *princip* „bezpečnost na prvním místě“! Ten mu bude dobře sloužit až do konce jeho života a bez ohledu na momentální okolnosti.

Věřím, že toto je způsob, jakým bychom měli přistupovat k mnoha zákonům staré smlouvy. Tyto zákony byly svaté, správné a dobré pro život a podmínky nevyzrálých lidí,¹⁴ kterým byly předány. Nezapomeňme na to, že zákon staré smlouvy byl dán Izraelcům, kteří byli po několik celých generací pouhými otroky. Za těmito zákony je samozřejmě mnoho dobrých morálních zákonů a principů. **Život v Duchu nás však nyní vede k životu přesahujícímu literu tohoto zákona a následujícímu principy, které nás učil Kristus. Tyto principy modifikují a rozšiřují literu zákona na obecné principy, které se nachází na vyšší morální rovině než zákon staré smlouvy.** V nové smlouvě jsou pak tyto principy do našich srdcí zapsány skrze Ducha Svatého. Již nadále nejsme dětmi; jsme syny a dcerami Božími.

Biblické učení

Dokud nepřišla víra, byli jsme zajatci, které zákon střežil pro chvíli, kdy víra měla být zjevena. Zákon byl tedy naším dozorcem až do příchodu Kristova, až do ospravedlnění z víry. Když však přišla víra, nemáme již nad sebou dozorce. Vy všichni jste přece skrze víru syny Božími v Kristu Ježíši. (Ga 3,23-26)

Když se však naplnil stanovený čas, poslal Bůh svého Syna, narozeného z ženy, podrobeného zákonu, aby vykoupil ty, kteří jsou zákonu podrobeni, tak abychom byli přijati za syny. (Ga 4,4.5)

Nyní jste však Boha poznali; lépe řečeno: byli jste od Boha poznáni. Jak to, že se zase navracíte k těm bezmocným a ubohým mocnostem a chcete se jim dát znovu do otroctví? Dodržujete ustanovení pro dny a měsíce, období a roky! Bojím se, aby úsilí, které jsem vám věnoval, nebylo nakonec nadarmo. (Ga 4,9-11)

Podstata toho, co zde Pavel říká, je, že judaisté usilovali o to, aby vynutili platnost pravidel základní školy pro zralé křesťany. Pavel jim předal vyzrálé evangelium víry v zakončené Kristovo dílo. Dostali svědectví Ducha Svatého, který mezi nimi činil zázraky, a přesto nyní usilovali, i přes svoji vyzrálost, o návrat a chtěli být opět pod pravidly základní školy. Jak pošetilé!

Moralní vs rituální

Křesťané nové smlouvy zde musí být obzvláště pečliví. Dávat zakořeněným rituálním zvykům morální význam je žel známou lidskou vlastností. Dříve mne učili, že chléb pro večeři Páně *musí* být udělán z celozrnné mouky a olivového oleje a z těchto dvou ingrediencí je nejdůležitější právě celozrnná mouka. Byl jsem téměř šokován, když jsem navštívil církev, kde se k tomuto účelu používala bílá mouka! Bylo pro mne poučné, že je v zákoně staré smlouvy uveden detailní předpis pro pečení chleba včetně toho, jak má být předložen.¹⁵ V nové smlouvě však žádný podobný předpis nenacházíme. Spravedlnost nové smlouvy se týká srdce a ne rituálů. Někteří se zabývají tím, jakým správným způsobem se má křtít: ponořením dopředu či dozadu, třikrát nebo jednou, pouze ve jménu Ježíše nebo ve jménu Otce, Syna a Ducha Svatého.

¹⁴ V příbězích SZ historie zaznamenané v Exodu, v knize Jozue a dalších a naleznete zde mnoho příkladů vnitřně nevyzrálých lidí.

¹⁵ Lv 24,5-8.

Dokonce můžeme tyto sporné otázky rozšířit na dilema mezi křtem ponořením a pokropením. Nejdůležitější však je naše odevzdání se Kristu a pozvání Jeho samotného být Pánem a Mistrem našich životů! **Pokaždé, když se rituál stává důležitým, dochází ke zkompromitování morální a etické podstaty nové smlouvy.**

Spravedlnost přesahující zákon nacházíme pouze v Kristu

Křesťané nové smlouvy mají za svůj vzor **mnohem náročnější model, než jakým je zákon staré smlouvy.** V nové smlouvě či v „životě pod milostí“ není nic, co by otevíralo dveře vědomému životu v hříchu. Morálka nové smlouvy *vysoce převyšuje* morálku zákona smlouvy staré. Když toto tvrdíme, je třeba zároveň zdůraznit dvě skutečnosti, aby nedošlo v chápání dobré zprávy evangelia k omylu. Tou první je **motiv**. Když žijeme pod zákonem, je zde motiv tento zákon dokonale dodržet, *abychom mohli být plně přijati*. To je, jak mnoho z nás zná z vlastní zkušenosti, neustálým zdrojem frustrací, *pokud se o dodržení zákona snažíme se vší vážností*. Motiv nového zákona je však jiný. Náš posvěcený život není výsledkem naší snahy být dostatečně dobří k tomu, abychom mohli být přijati, ale vyvěrá naopak z *faktu*, že již přijati jsme! Byli jsme Bohem přijati, když jsme ještě byli bezmocní, bezbožní hříšníci a Boží nepřátelé.¹⁶ *Snažíme se žít jako Boží synové a dcery, protože jimi již nyní jsme.* Naším cílem je žít jako ti, jimiž již *nyní* jsme v Kristu.

Druhou skutečností, které bychom měli rozumět, je, že **dokonalou spravedlnost nové smlouvy lze nalézt pouze v Kristu!** Pouze a jedině na Něj se díváme jako na našeho Zástupce! Pokud jsme Kristovi, pak můžeme spolu s apoštolem Pavlem říci:

A vůbec všecko pokládám za ztrátu, neboť to, že jsem poznal Ježíše, svého Pána, je mi nade všecko. Pro něho jsem všecko ostatní odepsal a pokládám to za nic, abych získal Krista a nalezen byl v něm nikoli s vlastní spravedlností, která je ze zákona, ale s tou, která je z víry v Krista – spravedlností z Boha založenou na víře (Fil 3,8.9)

V Kristově zákoně nacházíme morální a etické principy, které přesahují zákon staré smlouvy.¹⁷ Byla nám dána spravedlnost na základě naší víry v Krista, která nemá nic společného se zákonem.¹⁸ V Něm jsme přijati a máme nyní život v Duchu, který nás zmocňuje k následování Kristova příkladu. Můžeme si vírou přivlastnit Kristovu spravedlnost, která dalece přesahuje spravedlnost zákona.

Shrnutí

1. Zákon sám o sobě nečiní nic ani správným ani špatným; zákony pouze reflektují věčné morální principy, které existují nad samotnými zákony.
2. Zákony jsou obvykle vydány proto, aby omezily či definovaly hranice jednání nezrálým lidem.
3. Zákony jsou zde proto, aby nezrálým lidem zabránily v sebezničení či v tom, aby ve větším měřítku škodili společnosti.
4. Spravedlnost nové smlouvy není založena na dokonalém dodržování zákona, ale přichází *nezávisle na zákonu* a lze ji získat pouze vírou v Krista.
5. Spravedlnost nové smlouvy lze nalézt pouze v Kristu.
6. Zákony staré smlouvy byly svaté, správné a dobré pro lidi, jimž byly určeny.
7. Morálka nové smlouvy v žádném případě neotevírá dveře hříchu. Naopak posunuje laťku morálky mnohem výše – na samou Boží spravedlnost.
8. Plné Boží přijetí a připočtená Kristova spravedlnost poskytují mnohem lepší motivaci ke spravedlivému životu než usilování o dokonalé zachování litery zákona.

¹⁶ Ř 5,6-10.

¹⁷ „Nový zákon nejen zakazuje nejen zla odsuzovaná Desaterem, ale také řadu dalších, která v něm zmíněna nejsou, jako například opilství, lásku k požitkům, pýcha, hněv, netrpělivost, sobeckost, chlubitost, nečistou mluvu, zlé myšlenky, pošestilost, nečistotu, sváry, zášť, závist, hýření atd.“, H. M. Riggle, *The Sabbath and The Lord's Day*, (Faith Publishing House, Guthrie, OK, 1922), p. 86.

¹⁸ Ga 5,4.